

出國報告（出國類別：其他～應邀演出）

荷蘭熱帶劇場【今日台北】邀演
《霸王別姬～尋找失落的午後》

服務機關：國立臺灣傳統藝術總處籌備處國光劇團

姓名職稱：傅 寯 助理研究員

派赴國家：荷蘭

出國期間：100年9月11日至19日

報告日期：100年12月13日

一、目的：

本次演出是國光劇團首度與國外劇場共同構思演出主題及策畫演出內容的跨國製作。在藝術總監王安祈的帶領下，順利完成劇本編創及修編等工作，以倒敘回溯的敘事方式，重新審視西楚霸王項羽成王敗寇的心路歷程，為傳統京劇的《霸王別姬》劇目賦予全新的生命。在荷蘭皇家熱帶劇場舉行世界首演，展現台灣京劇數十年來在現代劇場影響下的開闊格局。引導西方觀眾深入體會傳統戲曲在聲腔身段之外，更為深沈的人文意涵與京劇藝術的現代生命。

近年，隨著媒體快速傳播，各國文化交流頻繁，除了傳統形式的呈現外，在藝術上更探詢一種突破與轉化的新表演形式。《霸王別姬～尋找失落的午後》的製作特色，主要在於其創新的京劇創作觀點：在文本上，以現代人的語彙，重新描繪一代悲劇英雄自我剖析的歷史情懷。在音樂上，傳統鑼鼓曲樂混搭電子無調性音樂，營造出對比強烈的劇場氛圍。在視覺上，全新設計的皮革及不對稱服裝造型，古典簡約的舞台設計及線條誇張的傳統砌末，抽象與寫意的多媒體投影，搭配張力十足的燈光效果，創作出完全不同於傳統京劇劇場的另類視覺美學。台灣青年劇場藝術家，揉和傳統元素與現代語彙的全新戲曲作品，展現強烈的實驗企圖，成功將全新的藝術風貌呈現在國際舞台上。

首度應邀赴荷蘭演出，除了提昇本團的國際能見度之外，全體同仁本著高度專注

與全心投入的工作態度與效率，具體展現台灣專業劇場的文化內涵。藉此高水準的國際舞台，充分映現台灣藝文的專業深度，讓當地的專業劇場人員對台灣的文化發展產生認同感。在增進國際交流方面，藉著此次的演出活動，加強台灣與荷蘭的友誼聯繫，除了在藝術上彼此切磋之外，也促進當地人士對台灣藝術成果的認識，並獲致廣大的肯定與迴響，成功地達成文化交流使命。

二、過程：

整體而言，本次赴荷蘭演出，受到媒體及觀眾高度注目。主流媒體藝文記者，Volkskrant（國民日報）Pay-Uun-Hiu 及 NRC Handelsblad（鹿特丹商報）藝文編輯 Francine van der Wiel 於演出前數月，先後專程自荷蘭赴台灣觀賞本團演練，並專訪導演李小平暢談創作理念，深入瞭解本團於京劇藝術傳統與創新之成果。鹿特丹商報於本團演出前，在報紙頭版及文化版大篇幅報導演出訊息，並刊登多禎國光劇團巨幅劇照，完整介紹演出內容及創作特色。在荷期間，當地華文電台 Radio Netherland Worldwide 及 Chinese Radio And TV，先後採訪本團導演李小平，拍攝演出片段，於電台及網站播出，介紹本團演出資訊。演出後，荷蘭主要的網路歌劇雜誌 Place de l'Opera以頭條

刊登本團演出評論，對本團創新風格的演出讚譽有加。

首演當晚酒會中，與會來賓對本團演出成果讚譽有加，並提供許多寶貴意見。咸認本團在京劇創新上，開展了令世界觀眾認同的藝術風格，呈現超乎想像的視覺經驗。而嚴謹專業的製作態度與工作精神，完全反映在作品的精緻美感中。熱帶劇場製作人 Emiel Barendsen 於演出結束後，於後台致贈全團荷蘭特色紀念品，表達主辦單位 Tropentheater 對本次演出最誠摯的謝意。他認為，透過本次的跨國合作，建立起良好的

互動基礎與工作模式，將來必定有更多的合作機會，共同推廣台灣當代表演藝術。而經紀人 Robert van den Bos 也給予本團高度的肯定，承諾將持續推動本案至歐美各國重要劇院及藝術節演出，將精緻的台灣傳統藝術引介給歐美觀眾。

三、心得及建議：

本次應邀赴荷蘭演出可謂是一次成功的國際交流活動，藉著創新現代京劇的演出，不但呈現了我國表演藝術的軟實力，也傳遞了來自台灣最真摯的友誼。另一方面，我們也帶回該國人民對台灣藝術成就的肯定掌聲，我們充滿了驕傲與喜悅。因為，演出圓滿成功的結束，意謂著開啓了台灣與荷蘭間密切交流的新局面，對日後彼此藝文交流產生更直接互動的積極正面作用。

就人力資源而言，本次參與巡演團員總計 25 人，相較過去本團國際演出之出訪人數，在規模上顯得頗為精簡，因而每位團員在演出過程當中，均需兼任一至二項額外的後台工作。在繁重密集的演出行程下，所有團員仍群策群力，以最佳的精神與技藝，將我國的文化藝術展現於歐洲觀眾面前，此次演出三場，每場均獲得近十分鐘起立鼓掌一致的讚譽與肯定。這一切都有賴事前與主辦單位縝密的聯繫，創作群細心規劃的演出內容，導演與演員紮實的排練流程，細膩的行程分析與人員分工。

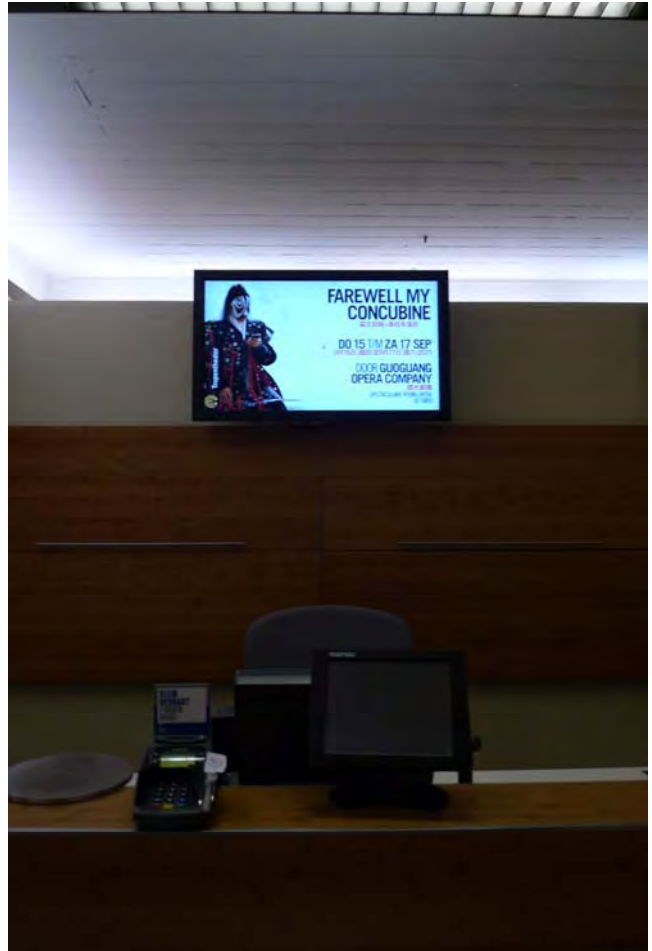
本次的跨國製作，就藝術創作的啓動而言，較傾向逆向操作的模式，也就是邀演單位先探測出市場需求、宣傳及票房的賣點，再架構出西方認知的現代藝術元素，如現代語言、多媒體和電子音樂的應用。在今日消費主義盛行的年代，市場導向雖是無可避免

的事實與趨向，但在一味迎合市場博取觀眾回應的同時，台灣京劇藝術理念的施行與推廣，仍應回歸本土文化的特質，才更能彰顯文化創意產業的價值。本團將以更積極主動的創作熱誠，擬定計畫、主動出擊，在世界舞台上延伸與再造京劇藝術遺產。同時，亦企盼主管機關能協助開發更多的演出機會，讓台灣的表演藝術精華，得以在世界舞台上發光發亮！

四、附錄

1. 活動照片

各地文宣展示

演出前於後台示範化妝及暖身等相關活動

演出前觀眾就坐盛況

演出結束觀眾起立鼓掌盛況

首演結束全體演工作人員及貴賓於舞台合影留念

駐荷蘭代表處劉代表融和夫婦（左 2、3）、新聞組李組長國榮（左 1）、熱帶劇場藝術總監 Emiel Barendsen（右 3）、安馬若藝術中心 Robert Van Den Bos（中後）、Maria Teresa Buttarelli 與本團領隊陳代理主任兆虎（右 2）、導演李小平（中）於舞台合影

本案重要推手，領隊陳代理主任兆虎（右）、熱帶劇場藝術總監 Emiel Barendsen（中）、安馬若藝術中心 Robert Van Den Bos（左）於舞台合影

演出活動結束，熱帶劇場藝術總監 Emiel Barendsen 致贈本團紀念品

2. 出國人員名單

No.	姓名	工作職稱
01	陳兆虎	國立臺灣傳統藝術總處籌備處代理主任 ／國光劇團團長／領隊
02	李小平	導演
03	傅 騫	製作經理／舞台設計／多媒體設計
04	盛 鑑	演員
05	陳美蘭	演員
06	朱安麗	演員
07	劉稀榮	演員
08	李佳麒	演員
09	彭俊綱	演員
10	王逸蛟	演員
11	謝孟家	演員
12	許孝存	演員
13	孫元城	演員
14	陳富國	演員
15	傅威瀚	演員
16	吳仁傑	演員
17	李 超	音樂人員
18	金彥龍	音樂人員
19	李經元	音樂人員
20	許鈞炫	音樂人員
21	朱建國	箱管人員
22	李永德	字幕人員／演出行政
23	任懷民	燈光設計／技術總監／燈光技術指導
24	何任洋	舞台技術指導 ／多媒體技術暨執行
25	吳健普	音響技術指導暨執行

Tropentheater

Taipei 今日 Today 台北

VR 9 T/M ZA 10 SEPTEMBER
LICHTHAL TROPENMUSEUM | 20:30 U. | € 30,00 (€ 25,00)

DANCE FORUM TAIPEI
EASTERN TALE
MODERNE DANS UIT TAIPEI ****PREMIERE****

Dance Forum Tapei is een van de meest kwalitatieve moderne dansensembles in Taipei. In 2009 kreeg de voorstelling Eastern Current een staande ovatie in het Tropentheater. Nu presenteren zij in een speciaal hiervoor uitgebreide formatie van 9 dansers de nieuwe, avondvullende productie Eastern Tale. Artistiek leider Min-Lung Yang zoekt ook hier naar een nieuwe dansstijl gebaseerd op acrobatiek, Chinese opera, oosterse gevechtscunst en diverse Aziatische theater- en dansvormen, waaronder de zo kenmerkende trage, zen-achtige bewegingen, die qua esthetiek vergelijkbaar zijn met die van een groep als Legend Lin. Drie solisten van het Taipei Chinese Orchestra verzorgen de muzikale omlijsting. De voorstelling is in coproductie met en in opdracht van het Tropentheater gemaakt.

In Eastern Tale, Dance Forum Taipei, led by artistic director Led by Min-Lung Yang, is developing a new dance language, blending modern western dance, different Asiatic dance and theatre styles, martial arts, acrobatics and Chinese opera.

由國際編舞大師楊銘隆所編導的台北舞蹈空間最新力作《風云》，使用嶄新的舞蹈風格，並融合劇場語言、東方武術及戲曲元素，為您呈現西方現代舞和東方舞蹈的完美融合。

DO 15 T/M ZA 17 SEPTEMBER
LICHTHAL TROPENMUSEUM | 20:30 U. | € 39,00 (€ 34,00)

GUO GUANG OPERA COMPANY
FAREWELL MY CONCUBINE - in search for a lost afternoon
TRADITIONELE OPERA IN HEDENDAAGSE REGIE ****PREMIERE****

Farewell My Concubine vertelt de levensgeschiedenis van twee operazangers in de Peking Opera, waar het gebruikelijk is dat de mannen ook vrouwenrollen spelen. Een onmogelijke liefdesrelatie kan niet uitblijven, alsmede het dramatische einde van die liefdesrelatie die eigenlijk nooit heeft bestaan. Farewell My Concubine, maakte met de film van Chen Kaige (Gouden Palm, Filmfestival van Cannes 1993) veel indruk op het westerse publiek. Nu brengt het leidende Peking Operagezelschap uit Taipei het verhaal in een bewerking die als metafoor voor de politieke situatie van het eiland wordt gebruikt. Regisseur Lee Shiao-pin combineert als geen ander de traditionele opera met moderne theaterconcepten (muziektheater, acrobatiek, multimediale presentatie en beeldende kunst). De voorstelling is in co-productie met het Tropentheater gemaakt.

Taipei's leading opera company performs a new adaptation of Farewell My Concubine, featuring acrobatics and traditional elements such as live music on original instruments combined with electronic music, multimedia and visual art.

台灣一級京劇表演團體國光劇團以深厚的京劇素養為底蘊，配以現代藝術形式創新，將為您呈現《霸王別姬》有別以往的風貌。請期待現場傳統戲曲演奏、電子音樂、多媒體和視覺藝術的精采結合！

VR 16 & ZA 17 DECEMBER

KLEINE ZAAL TROPENTHEATER | 20:30 U. | € 21,00 (€ 18,00)

1/2 Q THEATRE BOAT FANTASY FOR MONA LISA

EXPERIMENT MET EEUWENOUD KUN-OPERA

Kun-opera is een van de oudste vormen van Chinees muziektheater en wordt ook wel de 'moeder van honderd opera's' genoemd. Chun-Fang Tai, artistiek leidster van Half Q Theatre, is op zoek gegaan naar nieuwe verhalen en vormen. In Boat Fantasy for Mona Lisa symboliseert een tweepersoons hobbelpaard het heen en weer 'schommelen' tussen mannelijkheid en vrouwelijkheid van het hoofdpersonage. De muziek wordt verzorgd door een ensemble van muzikanten die op traditionele instrumenten als de dizi, xiao, sheng en pipa spelen.

The artistic director of Half Q Theatre is Chun-Fang Tai, who revitalises traditions from centuries-old Kun opera by developing original spatial concepts. This traditional music is performed on dizi, xiao, sheng, pipa and other instruments.

1/2Q劇場的戴君芳團長是將崑曲在台灣復興的重要人物，並將傳統崑曲演繹成更為廣闊的概念。本次演出將會使用笛子、簫、笙與琵琶等傳統樂器演出。

KAARTVERKOOP / TICKETS:

Kaarten worden verkocht via www.tropentheater.nl en via de kassa: 020 5688 500
Kortingsprijs is geldig voor houders van CJP, Studentenkaart, 65+, Stadspas en KIT-pas.
Voor Cinema Taiwan is de Cinevillepas in het Tropentheater geldig.

INFO & CONTACT:

Meer informatie over het festival vindt u op www.tropentheater.nl/taipeitoday of bel met de kassa: 020 5688 500
Volg het Tropentheater en het festival op Facebook: www.facebook.com/tropentheateramsterdam of via Twitter:
[@Tropentheater](https://twitter.com/Tropentheater)

Eastern Tale en Farewell My Concubine zijn producties van het Tropentheater en worden mede mogelijk gemaakt door: Anmaro Performing Arts, Centre Culturel de Taiwan à Paris, Council For Cultural Affairs Taiwan, Taipei Representative Office in the Netherlands, VSB Fonds, Fonds voor de Podiumkunsten, Amsterdams Fonds voor de Kunsten en Tropenmuseum.

Edward Yang: A Brighter Summer Day (Cinema Taiwan)

Centre Culturel de Taiwan à Paris
文建會
Council for Cultural Affairs, Taiwan

Taipei Representative Office
in the Netherlands

中華航空
CHINA AIRLINES

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

VSFonds

AMSTERDAMS
FONDS VOOR DE KUNST

DE FILM
FONDS

anmaro
PERFORMING ARTS

Tropenmuseum

WO 19 T/M ZO 23 OKTOBER
KLEINE ZAAL TROPENTHEATER | 14:30 U. | € 10,00 (€ 6,00)

TAIYUAN PUPPET THEATRE **THE WEDDING OF THE MICE**

HANDPOPPEN UIT TAIPEI IN THEATRAAL MUIZENDRAMA
JEUGDVOORSTELLING IN DE HERFSTVAKANTIE

Volgens een legende van Taipei is de derde dag van het Lentefestival de dag dat muizen elkaar het ja-woord geven. Daarom zorgen de mensen dat er op die dag kruimeltjes en zout in de hoeken van hun huizen liggen: een feestelijk huwelijksdiner voor de trouwlustige knaagdieren. Maar wat als de verkering van twee verliefde muizen niet volgens de regels verloopt? Onder artistieke leiding van de Nederlandse China-deskundige Robin Ruizendaal vertelt het handpoppengezelschap Taiyuan Puppet Theatre hoe het afloopt met deze buitenbeentjes. De poppenspelers, allen met vele jaren ervaring, verwerken Chinese en westerse tradities en technieken in een theatrale voorstelling. Het verhalende karakter van muziek en zang draagt bij aan de overtuigingskracht van het muizendrama, dat uiteraard goed afloopt!

The hand puppet opera company Taiyuan Puppet Theatre combines Western and Chinese techniques to perform a legend from Taipei. Will the two amorous mice also be allowed to marry at the spring festival?

〈大稻埕的老鼠娶新娘〉是台原偶戲團最著名的戲劇之一，台原偶戲團結合了西方與東方的偶戲技巧 and 音樂，來為您呈現一個充滿台灣傳奇色彩、適合闔家觀賞的寓言故事。究竟這一對相愛的老鼠 戀人最後能不能在春天的祭典上結為連理呢？敬請期待。

DO 20 OKTOBER,
DI 8 T/M VR 11 NOVEMBER &
DO 17 NOVEMBER

KLEINE ZAAL TROPENTHEATER | 20:30 U. | € 9,00 (€ 8,00)

CINEMA TAIWAN **RETROSPECTIEF EDWARD YANG**

Volgens Martin Scorsese behoort het werk van de Taiwanese regisseur Edward Yang tot de absolute hoogtepunten van de geschiedenis van de wereldcinema. Yang is een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de Nieuwe Taiwanese Cinema en wordt geroemd om de wijze waarop hij ruimte en geluid als verhalende elementen verwerkt, bijzondere camerastandpunten kiest en creatief diverse plotlijnen door elkaar vlecht. Dit retrospectief omvat naast Yi-Yi, bekroond met een Gouden Palm, ook de recentelijke gerestaureerde director's cut van A Brighter Summer Day en minder bekend werk van zijn hand.

The Tropentheater presents a film series of the entire oeuvre of director Edward Yang, a leading figure in New Taiwanese Cinema. This retrospective includes his award-winning Yi-Yi and the recently restored director's cut of A Brighter Summer Day as well as lesser known work.

本次展覽將回顧台灣新電影最具代表性的導演：楊德昌的全系列作品。除了其得獎電影〈一一〉之外，回顧展更會展出楊導演其他較少為人知的精采佳作。

PROGRAMMA:

DO 20 OKT	DOCU PLUS*
DI 8 NOV	FILM: THAT DAY ON THE BEACH (1983, 167 min)
WO 9 NOV	FILM: TAIPEI STORY (1985, 110 min)
DO 10 NOV	FILM: THE TERRORIZERS (1986, 109 min)
VR 11 NOV	FILM: A BRIGHTER SUMMER DAY (1991, 240 min)
DO 17 NOV	DOCU PLUS*

*Op www.tropentheater.nl staat de invulling van de Docu Plus voorstellingen. Toegangsprijs voor Docu Plus: € 10,00 (€ 9,00)

CINEMA TAIWAN OP TOURNEE DOOR NEDERLAND

Bovenstaand programma aangevuld met Edward Yang's films **A CONFUCIAN CONFUSION** (1994, 127 min), **MAHJONG** (1996, 121 min) en **YI YI** (2000, 173 min) gaan in de maand november op tournee door Nederland. In het Eye Filminstituut Amsterdam, ForumImages in Groningen, Chassé Cinema Breda, Lumière Cinema in Maastricht en Focus Filmtheater in Arnhem staat (een selectie uit) Cinema Taiwan op het programma.

Cinema Taiwan wordt mede mogelijk gemaakt door het Nederlands Filmfonds.

PROGRAMMA

GUO GUANG OPERA COMPANY: FAREWELL MY CONCUBINE

Grimeren / Make-up: Tot 20:10 u. bent u in de gelegenheid om backstage zelf te aanschouwen hoe de artiesten worden voorzien van grime. *Take a look behind the scenes to witness the care with which the actors are made up and dressed (until 8:10 pm).*

Inleiding / Introduction: Korte introductie op de Peking Opera door Loretta van Heteren, van oorsprong actrice die de liefde voor het Chinese theater ontwikkeld heeft tijdens een festival in Azië. Ze heeft 6 jaar in Hongkong en Shanghai gestudeerd en intensief de technieken van de traditionele opera's bestudeerd als ook het religieuze en lokale theater door heel China. Met haar kennis en technieken over Chinees theater heeft ze o.a. trainingen voor westerse acteurs ontwikkeld. *Loretta van Heteren studied the techniques of traditional opera's in China. She will provide a short introduction to this Peking Opera.*

Voorstelling / Performance: De voorstelling **FAREWELL MY CONCUBINE** duurt 2 x 45 minuten met een pauze. *The performance FAREWELL MY CONCUBINE will be conducted in two parts of 45 minutes and includes a break.*

Cast:

Artistic Director: Ms. An-Chi Wang. *Director:* Mr. Hsiao-Pin Lee. *Company Director of Guo Guang Opera Company:* Mr. Chao-Hu Chen. *Performers:* Mr. Chien Sheng (as Xiang Yu), Ms. Mei-Lan Chang Chen (as Consort Yu), Ms. An-Li Chu (as Phantom Consort Yu), Mr. Hsi-Jung Liu, Mr. Chai-Chi Lee, Mr. Chun-Kang Peng, Mr. Yi-Chaio Wang, Mr. Meng-Chia Hsieh, Mr. Hsiao-Tsun Hsu, Mr. Yuan-Cheng Sun, Mr. Fu-Kuo Chen, Mr. Wei-Han Fu & Mr. Jen-Chieh Wu. *Musicians:* Mr. Chao Lee, Mr. Yen-Long Chin, Mr. Ching-Yuan Lee & Mr. Chun-Hsuan Hsu. *Set & Multimedia Designer:* Mr Chun Fu. *Surtilist:* Mr Yung-Te Lee. *Lighting Designer:* Mr Huai-Min Jen. *Technical Director:* Mr Jen-Yang Ho. *Soundman:* Mr Chien-Po Wu.

MEER TAIPEI TODAY IN HET TROPENTHEATER:

WO 19 T/M ZO 23 OKTOBER (HERFSTVAKANTIE) | 14:30 u. | KLEINE ZAAL TROPENTHEATER

TAIYUAN PUPPET THEATRE: THE WEDDING OF THE MICE

Handpoppen uit Taipei in theateraal muizendrama voor de jeugd.

DO 20 OKT, DI 8 T/M VR 11 NOVEMBER & DO 17 NOVEMBER | KLEINE ZAAL TROPENTHEATER

CINEMA TAIWAN: RETROSPECTIEF EDWARD YANG

o.a. A Brighter Summer Day, That Day On The Beach.

VR 16 & ZA 17 DEC | 20:30 u. | KLEINE ZAAL TROPENTHEATER

½ Q THEATRE: BOAT FANTASY FOR MONA LISA

Experiment met eeuwenoude Kun-opera.

MEER INFORMATIE / MORE INFORMATION:

www.eng.kk.gov.tw - www.tropentheater.nl/taipeitoday

www.facebook.com/TropentheaterAmsterdam

[@Tropentheater](https://twitter.com/Tropentheater)

Tropentheater, Linnaeusstraat 2, Amsterdam

Tickets: 020 5688 500

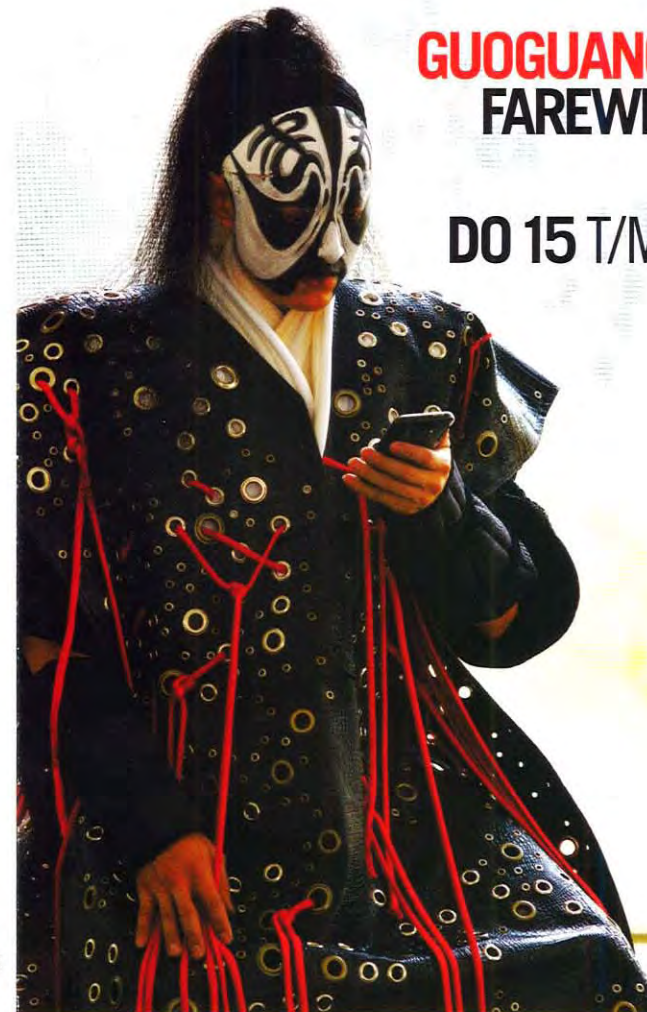
Tropentheater

Taipei
Today
今日
台北

PROGRAMMA TOELICHTING PROGRAMME NOTES

GUO GUANG OPERA COMPANY FAREWELL MY CONCUBINE - IN SEARCH OF A LOST AFTERNOON

DO 15 T/M ZA 17 SEPTEMBER
LICHTHAL TROPENMUSEUM

Koninklijk Instituut voor de Tropen

Amsterdam

NATIONAL GUOQUANG OPERA COMPANY FAREWELL MY CONCUBINE

- IN SEARCH OF A LOST AFTERNOON **WERELDPREMIERE**

Hedendaagse Chinese opera: de meeste mensen in West-Europa zullen zich er niet zo een, twee, drie een voorstelling van kunnen maken – als ze de traditionele stijl al kennen, met zijn exotisch klinkende muziek, uitbundige kostuums en gezichtsbeschilderingen. Maar zoals de klassieke theatervormen in het Westen zich hebben ontwikkeld, zo kent ook de klassieke Chinese of Peking-opera nieuwe benaderingswijzen. Voor regisseur Lee Hsiao-Pin bijvoorbeeld vormt de originele geschiedenis van generaal Xiang Yu en zijn toegewijde concubine Yu Ji slechts het vertrekpunt voor een originele, hedendaagse voorstelling. Alleen al de scène waarmee zijn versie van **FAREWELL MY CONCUBINE** begint, een flashback, is in de traditionele Chinese opera een volstrekt onbekende vorm. Ook de aanwezigheid van een soort Grieks 'koor' dat de ontwikkelingen op het toneel becommentarieert, is ongekend in de klassieke Peking opera.

De jonge Lee Hsiao-Pin Taiwanese regisseur is dan ook een regisseur met een brede blik. Hij is opgeleid in de traditionele stijl - zijn specialiteit als opera-acteur was lao sheng, ofwel de oudere, wijze man, vaak koning of rechtvaardige generaal – maar hij bewondert evengoed westerse collega's als Peter Brook en Pina Bausch, echter zonder zich als een 'volgeling' te beschouwen. Zijn houvast blijft altijd de traditionele vorm, die hij wil bewaren en stimuleren, onder andere door met vernieuwingen een jonger publiek te interesseren voor dit erfgoed.

De klassieke Chinese opera kent vier hoofdcategorieën personages: **sheng** (mannenrollen), **dan** (vrouwenrollen), **jing** of 'painted faces' (mannenrollen, meestal generaals of raadsheren) en **chou** (clowns en acrobaten, meestal mannenrollen). In deze moderne voorstelling zijn ondercategorieën te herkennen. Xiang Yu is bijvoorbeeld een waardige, oudere man of lao sheng, terwijl Yu Ji bij leven een speciaal soort dan, de qing yi ofwel een jonge, kuise vrouw. Als zij is gestorven, wordt zij in de onderwereld een hua dan, een flirtgrage, ongetrouwde vrouw. Fan Zeng, Xiang Yu's voormalige raadsman, vertegenwoordigt de categorie van de jing. Uiteraard ontbreken ook de chou niet, acrobaten en clownsfiguren, die in dit geval de dolende soldaten uit de legers van zowel Xiang Yu als zijn grote vijand, Liu Bang.

Al deze figuren ontmoeten elkaar in het hiernamaals, waar zij terugkijken op de gebeurtenissen die hun levens hebben bepaald. Hebben ze de juiste beslissingen genomen? Was er echt geen andere keuze? Xiang Yu is zoekende, niet alleen naar zijn hoofd (hij pleegde uiteindelijk zelfmoord door zijn keel met een zwaard te doorklieven), maar ook en vooral naar antwoorden.

De **NATIONAL GUOQUANG OPERA COMPANY** is hét operagezelschap van Taiwan. Het is in 1995 samengesteld uit meerdere Chinese operagroepen die in Taiwan bij verschillende legeronderdelen hoorden (zoals bij ons de militaire kapel). Drie jaar nadien speelde de groep al op het prestigieuze Festival d'Avignon en sindsdien heeft de groep vele internationale tournees gemaakt. Het repertoire omvat zowel klassieke Peking opera's als nieuwe, hedendaagse werken.

*Most Westerners probably don't have a clear picture of contemporary Chinese opera, especially if they are familiar with traditional Chinese opera, with its flamboyant costumes and exotic music. But Chinese opera has evolved over the years. The young Taiwanese director Lee Hsiao-Pin opens **FAREWELL MY CONCUBINE** with a flashback – a technique unheard of in traditional Chinese opera. Lee Hsiao-Pin was classically trained but admires Western colleagues such as Peter Brook and Pina Bausch. While his roots remain in conventional opera, his innovative techniques are attracting a new, young audience.*

Classical Chinese opera has four 'character groups': "sheng" (male roles), "dan" (female roles), "jing", or painted faces, and "chou", clowns and acrobats. Lee Hsiao-Pin uses these and other sub-groups in his performance. All characters meet up in the hereafter, reflecting on the choices they'd made in their lives.

THE NATIONAL GUOQUANG OPERA COMPANY is Taiwan's number-one opera company. It has existed for over 50 years and has many international tours to its name.

BEKUK HET GRIMEREN!

Grime en aankleding is een belangrijk onderdeel van deze Peking Opera voorstelling. U kunt tot 20:10 u. zelf een kijkje achter de schermen nemen om te zien hoe de grime zorgvuldig wordt aangebracht! Volg daarvoor de aanwijzingen naar het backstage gedeelte.

The make-up and costumes play an important role in Peking Opera. If you want to witness the care with which the actors are made up and dressed, you can take a look behind the scenes until 8.10pm. Just follow the directions for backstage.

FAREWELL MY CONCUBINE

In het Westen kennen we het verhaal van generaal Xiang Yu en zijn favoriete concubine Yu Ji zijdelings via de film van Chen Kaige uit 1993, waarin de traditionele Chinese opera **FAREWELL MY CONCUBINE** de rode draad vormt in de driehoeksverhouding tussen de hoofdpersonen, twee opera-acteurs en een prostituee. Het oorspronkelijke verhaal speelt ongeveer 2200 jaar geleden en is de geschiedenis van de heldhaftige en rechtvaardige Xiang Yu, die na veel militaire overwinningen uiteindelijk wordt verslagen door zijn grootste rivaal, de doortrapte generaal Liu Bang. Uit loyaliteit pleegt Yu's toegewijde concubine Yu Ji zelfmoord, na een laatste middag met dure drank en een elegante zwaarddans.

*As in the film of the same, **FAREWELL MY CONCUBINE** revolves around two opera players and a prostitute. The story, 2,200 years old, recounts what happens to the valiant general Xiang Yu who is defeated by the cunning Liu Bang. Loyal to the end, his concubine, Yu Ji, commits suicide after an afternoon spent drinking and dancing an elegant sword dance.*

Centre
Culturel 巴黎
de Taiwan 巴黎
& Paris 文化中心

文建會
Council for Cultural Affairs, Taiwan

台北市文化局
Department of Cultural Affairs

Taipei Representative Office
in the Netherlands

中華航空
CHINA AIRLINES

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

VSBfonds

AMSTERDAMS
FONDS VOOR DE KUNST

FILM
FONDS

anmaro
PERFORMING ARTS

Tropenmuseum

TROPEN THEATER

11
12

muziek / film / dans / theater / jeugd

*Nieuwe muzikale
theatersolo van
Inci Lulu Pamuk*

Sex, Turks
& Rock 'n' Roll

Tropentheater

Taipei Today 今日台北

Taiwan: een hypermodern land, zeer rijk aan cultuur – en dat gaat heel goed samen. In 2011 bestaat de staat Taiwan 100 jaar. Bij elkaar genoeg reden voor het Tropentheater het land een half jaar lang in de spotlights te zetten met wonderschone en belangwekkende voorstellingen op het gebied van dans, muziek, muziektheater, poppenspel en film. Taipei Today!

TEKST Paul Janssen

FOTO Ping Hsu & Huntz Yen

Made in Taiwan' gold jarenlang als het keurmerk voor westerse producten die in het Oosten goedkoper en efficiënter nagemaakt werden. Maar 'made in Taiwan' staat juist ook voor een wonderlijke en authentieke cultuur. Het is een wereld van eeuwenoude tradities, geschraagd door oosterse waarden als volharding en verfijning, nog eens vermengd met de invloed van de Polynesische culturen, de Aborigines. Duizenden jaren geleden, ver voor de Chinese bevolking, woonden zij al op het eiland Taiwan – dat samen met een aantal kleinere eilanden honderd jaar geleden de Republiek China vormde – naast de

Volksrepubliek China op het vasteland. Taiwan weet schijnbare tegenstellingen te overbruggen. Aan de ene kant is het een plek waar Chinese cultuur, zoals de Peking Opera of het poppenspel, in al z'n glorie bewaard is gebleven. Uitingen die in communistisch China een tijdlang verboden waren. Aan de andere kant is Taiwan een land dat gewend is aan invloeden van buiten, dat open staat voor verandering en vernieuwing, dat met z'n tijd wil meegaan. Die combinatie en levenshouding hebben een intrigerende en rijke cultuur voortgebracht, waar het Tropentheater een venster op wil bieden met 'Taipei Today!'. Het festival loopt van juni tot en met december 2011.

2011 is Taiwan's centennial year. The Tropentheater's Taipei Today! festival places Taiwan's fascinating and extraordinary performing arts centre stage, with dance, music, opera, puppet theatre and film. For more information visit www.tropentheater.nl

TAIPEI TODAY! IN VOGELVLUCHT

Van 7 tot en met 12 juni 2011 kunt u in het Tropentheater al uitgebreid kennis maken met de Taiwanese cultuur tijdens het Beeld voor Beeld Festival. Begin september 2011 is de monumentale Lichthal van het Tropenmuseum het domein van het Dance Forum Taipei en later die maand komt de GuoGuang Opera Company langs. In de herfstvakantie programmeert het Tropentheater 'The Wedding of the Mice', een fameus poppentheater, compleet met prachtige workshops over poppen en het schaduwspeel. Van 8 tot 11 november 2011 is tijdens het programma 'Cinema Taiwan' onder andere een retrospectief van de Taiwanese regisseur Edward Yang te zien in de Kleine Zaal van het Tropentheater. In december sluit Taipei Today! af met 'Boat Fantasy', een verrassend heldere hedendaagse interpretatie van een van de oudste vormen van Chinees muziektheater, de Kun opera, door het theatergezelschap 1/2Q.

Kaarten reserveren kan via de website. Daar staat ook het volledige programma.
www.tropentheater.nl

Bekijk, deel en reageer via tropentheater.nl

SPECTACULAIRE DANSVOORSTELLING

vrijdag 9 en zaterdag 10 september
Eastern Tale door Dance Forum Taipei

Het Tropentheater heeft veel werk verzet om in Taipei Today! recht te doen aan de Taiwanese cultuur van nu. Vandaar ook dat Dance Forum Taipei, het belangrijkste Taiwanese dansgezelschap met louter Taiwanese dansers, de opdracht kreeg om met 'Eastern Tale' een nieuwe productie te maken. Het gezelschap krijgt alle ruimte in de Lichthal van het Tropenmuseum. Geen overbodige luxe want de dansers hebben graag de ruimte. De oude gestileerde Chinese dansvormen vermengen zich bij het Dance Forum Taipei immers met indrukwekkende ensembles en angstaanjagende staaltjes acrobatiek. Ondertussen vertellen de dansers in elk gebaar, in elke pose een verhaal dat bij iedereen binnenkomt. En dat is wat Dance Forum Taipei wil: vanuit de eigen tradities dansvoorstellingen maken die voor alle nationaliteiten te bevatten zijn.

OPERA VOL DRAMA

donderdag 15, vrijdag 16 en zaterdag 17 september
Farewell My Concubine door
GuoGuang Opera Company

Oost en West ontmoeten elkaar bij een van de belangrijkste, interessantste en meest tot de verbeelding sprekende voorstellingen van Taipei Today!, de opera 'Farewell My Concubine' van de GuoGuang Opera Company. De GuoGuang Opera Company is het grootste en meest vooraanstaande operagezelschap van Taiwan dat zich enerzijds sterk maakt voor het bewaren van de tradities van de Peking Opera en anderzijds voor een internationale operastijl, die meer aanslaat bij de jongere generaties Taiwanese en wereldburgers.

Geen overbodige luxe, want de Peking Opera vertegenwoordigt een geheel eigen stijl en vorm, die zelfs voor kenners wel eens over het randje van begrip en entertainment gaat. Zo'n opera-voorstelling biedt een kleurrijke combinatie van traditionele muziek met Chinese instrumenten, poëzie, zang, poppenspel, acrobatiek, dans- en vechtkunst. Je ziet eigenlijk een soort gezongen toneel vol klassieke Chinese verhalen. Vanaf de achttiende eeuw kwam dit genre tot grote bloei aan het Chinese hof. Toen in China de communisten de macht overnamen, weken alle specialisten die de Peking Opera in stand hielden uit naar Taiwan. Met als gevolg dat de Chinese cultuur in Taiwan op dit moment een levendiger en oorspronkelijker aanblik biedt dan op het Chinese vasteland.

De GuoGuang Opera Company bracht al het goede van de Peking Opera mee en ging aan het werk met de snerpemde zang, die nu eenmaal niet door iedereen gewaardeerd wordt, de lange dialogen en de enorm gestileerde en symbolische speelstijl. Zij vermengen al die vernieuwde elementen ook nog eens met de oudere Taiwanese tradities, Europese invloeden en state-of-the-art multimedia. En zo ontstaat dan een nieuwe volstrekt nieuwe kijk- en luisterervaring, waarin de Chinese, Taiwanese achtergrond volledig herkenbaar is, maar ook de westerse operaliefhebber op het puntje van zijn stoel zit. De voorstelling 'Farewell My Concubine' vertelt de levensgeschiedenis van twee operazangers in de Peking Opera, waar het gebruikelijk is dat de mannen ook vrouwenrollen spelen. Een onmogelijke liefdesrelatie kan niet uitblijven, net zo min als het dramatische einde van die liefdesrelatie die eigenlijk nooit heeft bestaan.

Het verhaal van 'Farewell My Concubine' maakte in 1993 veel indruk op het westers publiek door de gelijknamige film van regisseur Chen Kaige en de film won ook prompt een Gouden Palm in Cannes. Voor velen was het de eerste echte kennismaking met de grote kunst van de Chinese opera.

BETOVEREND POPPENSPEL

19, 20, 21, 22 en 23 oktober 2011
The wedding of the Mice door
Taiyuan Puppet Theatre Company

Het puntje van de stoel is gereserveerd voor de complete families die gaan genieten van The Taiyuan Puppet Theatre Company. Het tien jaar geleden opgerichte gezelschap brengt de voorstelling 'The Wedding of the Mice', een soort Romeo en Julia voor muizen, compleet met goede afloop. De voorstelling is gebaseerd op een Taiwanese legende, maar het prachtige spel met de handpoppen, de direct aansprekende muziek en het even ontroerende als spannende verhaal is ook voor bezoekers van vijf tot vijftientig (en ouder...) van een betoverende schoonheid. Dat is ook precies het doel van de Taiyuan Puppet Theatre Company. Succes is daarbij verzekerd, want de artistiek en zakelijk leider is een Nederlander: de sinoloog Robin Ruizendaal. En zo staat zoets schijnbaar eenvoudigs en traditioneels als het Taiwanees/Chinese poppentheater model voor de Taiwanese cultuur van de eenentwintigste eeuw. Diep geworteld in de traditie, maar volledig open voor invloeden van buitenaf. Vandaar dat een Nederlander in Taiwan het typisch Aziatische poppenspel in stand kan houden, naar een voor niet-ingewijden volstrekt begrijpelijke maat kan transformeren en zo verschillende culturen dichter bij elkaar kan brengen.

Newspaper: De Telegraaf
Page: Film and Going out P. 17
By: Thea Detiger
Date: September 8, 2011
Title: Taipei Today: Spectacle in Light Hall

SUMMARY

The enormous Light Hall of the Tropical Museum has been converted into a spectacular theater for the second time. The successful Opera Java could be seen there last year. This year there will be two performances of the festival Taipei Today. The dance performance Eastern Tale by Dance Forum Taipei can be seen tomorrow and Saturday and the opera Farewell My Concubine by the Guong Opera Company from Taiwan will be held from September 15-17.

The feast of the Taiwanese culture will last through the weekend of December 16-17, in which the ancient Kun opera *Boat Fantasy* can be seen, which is called “the mother of one hundred operas.” In addition to theater, dance, music and film, there will also be a puppet theater performance. What is surprising is that the performance *The Wedding of the Mice* (October 9-23) is that the Taiwanese puppet theater is written in Chinese by Dutch Sinologist Robin Ruizendaal.

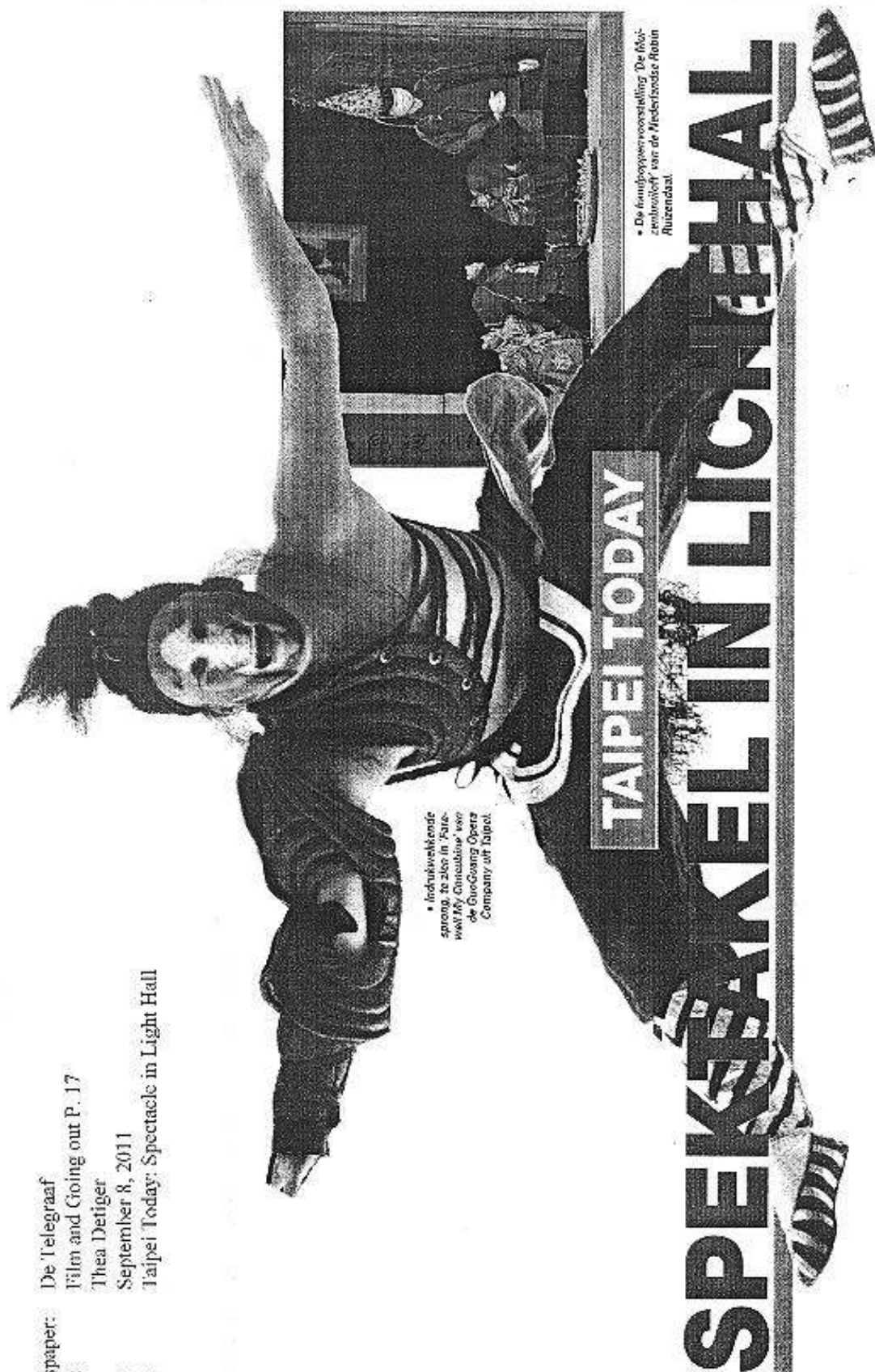
Ruizendaal has been living in Taiwan for eighteen years already, after he did research on Asian puppet theater in China for four years for his dissertation. In Taipei he is artistic director of the hand puppet company Taiyuan Puppet Theatre, with which he performs around the world. He bases his performances on traditional stories, which he gave a new look. In this way he succeeded at making the modern audience in Taiwan enthusiastic again for this ancient form of theater.

“The wedding of the Mice which we will perform in the Small Room of the Tropical Theater in the autumn holiday, is inspired by an old Taiwanese legend,” Robin Ruizendaal says. “It is about the third day of the Chinese New Year on which the mice say “I will.” On that day the people go to bed early and they leave salt, rice and cookie crumbs in the room, with which the rodents which are eager to marry. An old woman narrates in the puppet play. As a young girl she fell into a mouse house and ensured that two mice in love, despite initial objections of their parents, could marry anyway.”

According to Ruizendaal all elements of folk art will meet in the puppet theater: from wood carving to costumes, music and religion. “Traditional puppet theater in China has virtually disappeared in China. They try to hold onto it in Taiwan. I receive a subsidy from the government. The traditional form has become too old-fashioned for a modern audience. Modernization of presentation, set, music and story. In this way the young bridegroom is a green mouse who is working with solar panels and windmills. A dragon dance and fireworks account for the needed spectacle.”

Robin, who has a collection of 10,000 puppets in his museum and who holds 150 performances annually in Taipei and fifty performances abroad, is concerned about the collection of the recently closed Theater Institute in Amsterdam. “They have a fantastic library and an exceptional collection of Dutch, but also Chinese puppets. I would like to have them. I hope that they will find a solution to keep them on display.”

Newspaper: De Telegraaf
Page: Film and Going out P. 17
By: Thea Detiger
Date: September 8, 2011
Title: Taipei Today: Spectacle in Light Hall

• Individualiserende sprong, zo zien in 'Fate-well My Concubine' van de QueGang Opera Company uit Taipei.

• De handpogende voorstelling 'De Moeder' van de Nederlandsen Robin Ruizendaal.

TAIPEI TODAY

SPEKTAKEL IN LICHT

Newspaper: De Telegraaf

Page: Film and Going out P. 17

By: Thea Deliger

Date: September 8, 2011

Title: Taipei Today: Spectacle in Light Hall

door THEA DELIGER

Voor de tweede keer is de enorme Lichtal van het Tropenmuseum Amsterdam omgebouwd tot een spectaculair theater. Vorig jaar was daar de succesvolle productie Opera Java te zien. Dit keer zullen er twee voorstellingen van het festival Taipei Today plaatsvinden. Morgen en zaterdag is de dansvoorstelling Eastern Tale van Dance Forum Taipei te zien en 15 tot en met 17 september wordt de opera Farewell My Concubine uitgevoerd van de Guong Opera Company uit Taiwan.

Het feest van de Taiwanese cultuur duurt tot het weekeinde van 16 en 17 december, waartoe de eeuwenoudste Kun-opera 'Boat Fantasy' te zien is, die 'de moeder van honderd opera's' genoemd wordt. Naast theater, dans, muziek en film is er ook poppentheater te zien. Het versassende van de voorstelling 'De Muizenbruiloft' (19 t/m 23 oktober) is dat het Taiwanese poppenspel in het Chinees

wordt geschreven door de Nederlandse stroloog Robin Ruizendaal. Ruizendaal kwam al achttien jaar in Taiwan, nadat hij voor zijn promotieonderzoek vier jaar in China het Aziatische poppentheater had bestudeerd. In Taipei beheert hij een poppentheatermuseum en is hij artistiek directeur van het handpoppengezelschap Taiyuan Puppet Theatre, waarmee hij overal ter wereld optreedt. Voor zijn poppenspelan baseert hij zich op traditionele verhalen, die hij in een nieuw jasje steekt. Op die

speken, is geïnspireerd op een oude Taiwanese legende", zegt Robin Ruizendaal. "Die gaat over de derde dag van het Chinese Nieuwjaar waarop de muizen elkaar het jawoord geven. Op die dag gaan de mensen vroeg naar bed en laten ze in de kamer zout, rijst en kokkruidmels achter waar de trouwbeschijde knaagchieren een feestmaal mee kunnen smidchen. In het poppenspel is een oude vrouw de vertelster. Als jong meisje is ze in een muizenhuls gevallen en heeft ze ervoor gezorgd dat twee verliefde muizen ondanks de aanvankelijke bezwaren van hun ouders toch met elkaar konden trouwen."

Volgens Robin Ruizendaal komt in poppentheater alles van volksoekunst samen: van houtsnijwerk tot kostuums, muziek en religie. "In China is het traditionele poppentheater vrijwel verdwenen. In Taiwan proberen ze het in ere te houden. Ik krijg subsidie van de overheid. Maar voor een mo-

derm publiek is de traditionele vorm te ouderwets geworden. Je moet moderniseren in de presentatie, de decors, de muziek en het verhaal. Zo is de jongste bruidegom een groene muus, die in de weer is met zonnepanelen en windmolens. Een draakdans en vuurwerk zorgen voor het nodige spektakel."

Robin, die in zijn museum wel 10.000 poppen huisvest en per jaar 150 voorstellingen in Taipei geeft naast vijftig voorstellingen in het buitenland, maakt zich zorgen over de collectie van het onlangs gestichte Theaterinstituut in Amsterdam. "Ze hebben een geweldige bibliotheek en een bijzonder collectie Nederlandse maar ook Indonesische en Chinese poppen. Ik zou ze zo willen hebben. Ik hoop dat ze een oplossing vinden om ze zichtbaar te houden."

Voor informatie: www.tropentheater.nl

Nederlander schreef Chinees poppenspel

manier is hij erin geslaagd het moderne publiek in Taiwan weer enthousiast te maken voor deze eeuwenoude theatervorm.

"De Muizenbruiloft, die we in de herfstvakantie in de Kleine Zaal van het Tropentheater

De Telegraaf

Do 08 sep 2011, 16:10 Taipei today

Spektakel in lichthal

door Thea Detiger

AMSTERDAM -

Voor de tweede keer is de enorme Lichthal van het Tropenmuseum Amsterdam omgebouwd tot een spectaculair theater. Vorig jaar was daar de succesvolle productie Opera Java te zien.

Dit keer zullen er twee voorstellingen van het festival Taipei Today plaatsvinden.

Morgen en zaterdag is de dansvoorstelling Eastern Tale van Dance Forum Taipei te zien en 15 tot en met 17 september wordt de opera Farewell My Concubine uitgevoerd van de Guong Opera Company uit Taiwan.

Het feest van de Taiwanese cultuur duurt tot het weekeinde van 16 en 17 december, waarin de eeuwenoude Kun-opera 'Boat Fantasy' te zien is, die 'de moeder van honderd opera's' genoemd wordt. Naast theater, dans, muziek en film is er ook poppentheater te zien. Het verrassende van de voorstelling 'De Muizenbruiloft' (19 t/m 23 oktober) is dat het Taiwanese poppenspel in het Chinees werd geschreven door de Nederlandse sinoloog Robin Ruizendaal.

Ruizendaal woont al achttien jaar in Taiwan, nadat hij voor zijn promotieonderzoek vier jaar in China het Aziatische poppentheater had bestudeerd. In Taipei beheert hij een poppentheatermuseum en is hij artistiek directeur van het handpoppengedansgezelschap Taiyuan Puppet Theatre, waarmee hij overal ter wereld optreedt. Voor zijn poppenspelen baseert hij zich op traditionele verhalen, die hij in een nieuw jasje steekt. Op die manier is hij erin geslaagd het moderne publiek in Taiwan weer enthousiast te maken voor deze eeuwenoude theatervorm.

"De Muizenbruiloft, die we in de herfstvakantie in de Kleine Zaal van het Tropentheater spelen, is geïnspireerd op een oude Taiwanese legende", zegt Robin Ruizendaal. "Die gaat over de derde dag van het Chinese Nieuwjaar waarop de muizen elkaar het jawoord geven. Op die

dag gaan de mensen vroeg naar bed en laten ze in de kamer zout, rijst en koekkrumels achter waar de trouwlustige knaagdieren een feestmaal mee kunnen aanrichten. In het poppenspel is een oude vrouw de vertelster. Als jong meisje is ze in een muizenhuis gevallen en heeft ze ervoor gezorgd dat twee verliefde muizen ondanks de aanvankelijke bezwaren van hun ouders toch met elkaar konden trouwen."

Volgens Robin Ruizendaal komt in poppentheater alles van volkskunst samen: van houtsnijwerk tot kostuums, muziek en religie. " In China is het traditionele poppentheater vrijwel verdwenen. In Taiwan proberen ze het in ere te houden. Ik krijg subsidie van de overheid. Maar voor een modern publiek is de traditionele vorm te ouderwets geworden. Je moet moderniseren in de presentatie, de decors, de muziek en het verhaal. Zo is de jonge bruidegom een groene muis, die in de weer is met zonnepanelen en windmolens. Een drakendans en vuurwerk zorgen voor het nodige spektakel."

Robin, die in zijn museum wel 10.000 poppen huisvest en per jaar 150 voorstellingen in Taipei geeft naast vijftig voorstellingen in het buitenland, maakt zich zorgen over de collectie van het onlangs gesloten Theaterinstituut in Amsterdam. "Ze hebben een geweldige bibliotheek en een bijzondere collectie Nederlandse maar ook Indonesische en Chinese poppen. Ik zou ze zo willen hebben. Ik hoop dat ze een oplossing vinden om ze zichtbaar te houden."

Newspaper: De Volkskrant
Page: Arts, P. 14-14
By: Pay-Uun Hiu
Date: September 7, 2011
Title: Determined Concubine

Yuji is the concubine from Farewell my concubine in the film by Chen Kaiges. In Taipei she is making preparations for her performance in Amsterdam.

Favorite Concubine

Farewell my concubine (Ba Wang Bie Ji in Chinese) is primarily known in the West as the film from 1993 by Chen Kaige, based on the book bearing the same title by Lilian Lee. It is about two stars of the Peking opera who play the main roles in the famous performance *Farewell my Concubine*, general Xiang Yu and concubine Yuji. The traditional opera story is about the historic character Xiang Yu, king of the Chu at the end of the Qin Dynasty (221-206 BC) at the moment he loses the war against the Han Chinese. When he parts with his favorite concubine Yuji, she performs a sword dance in front of him and kills herself with the sword. Xiang Yu attempts to force a way out for his army, but when that is unsuccessful, he too, commits suicide.

Gracefully she winds as a thread through the two climaxes of the Taiwan festival which will begin in the Amsterdam Tropical Theater this weekend. Concubine is cautiously making her entry in the opening performance *Eastern Tale* of Dance Forum Taipei on Friday, virtually anonymous for those who do not know that she is *the* concubine of *Farewell my concubine*.

She returns two weeks later, but then in the art form in which she has become big: the Peking Opera. In the variant of the contemporary GuoGuang Opera Company she returns from the world of the dead and is literally a ghost of herself.

The idea seems clear: two modern performances from Taiwan, both based on the same classical story of general Xiang Yu who loses the war and his concubine who commits suicide in order not to be a burden to him. In early May, when the artistic leadership of the Tropical Theater takes a look at the first results of this co-production in the capital Taipei, the contours are far from clearly defined.

Choreographer and artistic director of Dance Forum Taipei, Chang Ming-Lung, tells in abstract terms about the strength and gentleness in his *Eastern Tale*. In their own theater, a building with dance studios and a small room the dancers primarily show a work in progress, accompanied live by three authentic Chinese string instruments - guqin, erhu and pipa.

Only when one of the dancers, with the aid of an interpreter, refers to the general and his concubine, and Chang is explicitly asked for that, he reveals something. It is not about the story itself, he says. He uses it as a metaphor for the dancers. It is about what takes place among the characters, right below the surface. The concubine who in all her gentleness finds the determination to kill herself. "One must have an iron will for that, for it is not easy. That will is hidden in a gentle, flowing movements."

At the GuoGuang opera, another company with its own theater in Taipei, the story has taken on a more concrete form. In the dressing room behind the stage, actors are putting on their

costumes, under the supervising eye of the theater god on a censed altar.

At first sight they resemble like those in the film of Chen Kaige who made *Farewell my concubine* famous in the West. Faces made up like masks in vivid colors and sharp lines, roles which are clear at a glance: general Xiang Yu, the *sheng* (the male main role), concubine Yuji, the *dan* (the female main role), the clowns, the old man. There is a subtle difference, however, Yuji is not in her colorful gowns, she is wearing sober black with many metal rings. Xiang Yu holds a skull in his hand, which is not particularly common in a Peking opera.

“The metal and skull are elements of the world of the dead, they symbolize Xiang Yu’s emotions in his pondering about his death and his role in history,” director Lee Shiao-Pin, who until recently played the role of Xiang Yu on the podium, says. In this way he became acquainted with the general to below the skin, with his fears and his love for the concubine. “To me his not the big ambitious king or a big guy with a big ego, I regard him as someone with much love and self-reflection.”

The person behind the king, the fallible human being in particular, is the essence of his performance for Lee. In that there is also the difference with a performance with a performance he would do in the People’s Republic of China, he says. It is an achievement: Taiwan may be the little republic, the Peking opera has a continuous tradition and has been able to develop in freedom, without the trauma of the Cultural Revolution.

“Everything is big in China right now,” Lee says. “The entire country is big, the economy is big and in an opera like this it is about the grand narrative. About the one who wins, who is the strongest, the most successful and who is the ultimate hero. It is about the politically correct interpretation of such a historic story in terms of tyranny which is defeated, for instance. The focus is not on individual emotions and pondering by the loser.”

By September, Choreographer Chang has made the story more clear. Just like Lee, Chang is not interested in the grand narrative. “What would have happened if?” he wonders: if Xiang Yu and Yuji died a heroic death on the battlefield of Gaixia together? Or if the general and his loved one escaped death in a miraculous manner?

These are questions to which there are no answer and to which no answer is needed. *Eastern Tale* provides three possible outcomes, far beyond the story. Chang, who earlier said in his theater in Taipei: “I don’t think that the story itself touches the hearts of the people. The story is a vehicle, but I am actually not interested in that. To me it is about the inside of that.”

Taipei Today, Tropical Theater Amsterdam 9 and 10/9

Dance Forum Taipei *Eastern Tale* 15-17/9: GuoGuang Opera Company

***Farewell my Concubine* 19-23/10:** Taiyuan Puppet Theatre

The Wedding of the Mice 8 through 11 and 17/11

Cinema Taiwan: Edward Yang 16 and 17/12

1/2 Q Theatre Boat Fantasy www.tropentheater.nl

CAPTION: Dancers of the Dance Forum Taipei in *Eastern Tale* of choreographer Chang Ming-Lung

Newspaper: De Volkskrant
Page: Arts, P. 14-14
By: Pay-Uun Hiu
Date: September 7, 2011
Title: Determined Concubine

Vastberaden concubine

Als een sierlijke rode draad slingert ze door twee hoogtepunten van het Taiwanfestival dat dit weekeinde in het Amsterdamse Tropentheater begint. Op kousenvoeten maakt de concubine Yuji vrijdagavond haar entree in de openingsvoorstelling *Eastern Tale* van Dance Forum Taipei, haast anoniem voor wie niet weet dat zij dé concubine is uit *Farewell my concubine*.

Twee weken later is ze er weer, maar dan in de kunstvorm waarin ze groot is geworden: de Pekingopera. Al is ze in de variant van het contemporaine GuoGuang Operagezelschap terug uit de dodenwereld en letterlijk een schim van zichzelf.

Het lijkt een helder idee: twee moderne voorstellingen uit Taiwan, beide gebaseerd op hetzelfde klassieke verhaal van de generaal Xiang Yu die de oorlog verliest en zijn concubine die zelfmoord pleegt om hem niet tot last te zijn. Maar begin mei, als de artistieke leiding van het Tropentheater in hoofdstad Taipei een kijkje komt nemen bij de eerste resultaten van deze coproductie, zijn de contouren nog allerminst helder.

Choreograaf en artistiek directeur van Dance Forum Taipei, Chang Ming-Lung, vertelt in abstracte termen over kracht en zachtheid in zijn *Eastern Tale*. In het eigen theater, een pand met dansstudio's en een kleine zaal, tonen de dansers vooral een *work in progress*, live begeleid door drie authentieke Chinese snaarinstrumenten – guqin, erhu en pipa.

Pas als één van de dansers met hulp van een tolk refereert aan de generaal en zijn concubine, en Chang expliciet ernaar wordt gevraagd, laat hij er iets over los. Het gaat niet om het verhaal zelf, zegt hij. Hij gebruikt het als een metafoor voor de dansers. Het gaat om wat zich onder de oppervlakte bij de personages afspeelt. De concubine die in al haar zachtheid de vastberadenheid vindt om zichzelf te doden. 'Daar moet je een ijzersterke wil voor hebben, want dat is niet eenvoudig. En die wil is verborgen in zachte, vloeiende bewegingen.'

Bij de GuoGuang opera, een gezelschap met eveneens een eigen theater in Taipei, heeft het verhaal wel al concretere vormen aangenomen. In de kleedruimte achter het podium hijsen de acteurs zich in hun kostuums, onder toezien oog van de theatergod op een bewierookt altaar.

Op het eerste gezicht zien ze eruit als in de film van Chen Kaige die *Farewell my concubine* in het Westen beroemd maakte. Geschminkte gezichten als maskers in felle kleuren en strakke lijnen, de rollen in een oogopslag herkenbaar: generaal Xiang Yu, de *sheng* (de mannelijke hoofdrol), concubine Yuji, de *dan* (de vrouwelijk hoofdrol), de clowns, de oude man. Maar, subtiel verschil, Yuji is niet gekleed in een van haar kleurrijke gewaden, ze draagt sober zwart met veel metalen ringen. Xiang Yu houdt, ook niet echt alledaags voor wat bij een Pekingopera alledaags is, een schedel in zijn hand.

'Het metaal en de schedel zijn elementen uit de dodenwereld, ze symboliseren Xiang Yu's emoties bij zijn overdenkingen over zijn dood en zijn rol in de geschiedenis', verklaart regisseur Lee Shiao-Pin die tot voor vijf jaar zelf de rol van Xiang Yu op het podium vertolkte. Zo leerde hij de generaal tot onder de huid kennen, met zijn angsten en zijn liefde voor de concubine. 'Voor mij is hij niet de grote ambitieuze koning of een *big guy* met een groot ego, ik zie hem als iemand met heel veel liefde en zelfreflectie.'

De mens achter de koning, de feilbare mens vooral, dat is voor Lee het hoofdgegeven van zijn voorstelling. Daarin schuilt ook het grote verschil met een voorstelling die hij in de Volksrepubliek China zou maken, zegt hij. Want dat is wel een van de wapenfeiten die ze in ere houden: Taiwan mag dan de kleine republiek zijn, de Pekingopera heeft er een ononderbroken traditie en heeft zich in vrijheid verder kunnen ontwikkelen, zonder het trauma van de Culturele Revolutie.

'In China is op dit moment alles groot', zegt Lee. 'Het land is groot, de

economie is groot en in een opera als deze gaat het om het grote verhaal. Om degene die overwint, die het sterkste is, die het meeste succes heeft en de ultieme held is. Het gaat om de politiek correcte vertaling van zo'n historisch verhaal in termen van bijvoorbeeld tirannie die wordt overwonnen. Maar het accent ligt er niet op de individuele emoties en overpeinzingen van de verliezer.'

Begin september heeft ook bij choreograaf Chang het verhaaf handen en voeten gekregen. Net als Lee is Chang niet geïnteresseerd in de 'grand narrative'. 'Wat zou er gebeurd zijn als?', vraagt hij zich af: als Xiang Yu en Yuji samen een heldendood waren gestorven op het slagveld van Gaixia? Of als de generaal en zijn geliefde op miraculeuze wijze aan de dood waren ontsnapt?

Vragen waar geen antwoorden op zijn en ook niet hoeven te zijn. *Eastern Tale* geeft drie mogelijke uitkomsten, ver voorbij het verhaal. Chang, eerder in zijn theater in Taipei: 'Ik denk dat het niet het verhaal zelf is dat mensen in hun hart raakt. Het verhaal is een vehikel, maar daarin ben ik niet werkelijk geïnteresseerd. Het gaat me om de binnenkant ervan.'

Taipei Today, Tropentheater Amsterdam 9 en 10/9:

Dance Forum Taipei *Eastern Tale*

15 t/m 17/9: GuoGuang Opera Company

Farewell My Concubine

19 t/m 23/10: Taiyuan Puppet Theatre

The Wedding of the Mice

8 t/m 11 en 17/11:

Cinema Taiwan: Edward Yang

16 en 17/12:

1/2 Q Theatre Boat Fantasy

www.tropentheater.nl

Newspaper: De Volkskrant
Page: Arts, P. 14-14
By: Pay-Uun Hiu
Date: September 7, 2011
Title: Determined Concubine

Favoriete concubine

Farewell my concubine (in het Chinees *Ba Wang Bie Ji*) is in het Westen vooral bekend als de film uit 1993 van Chen Kaige, gebaseerd op het gelijknamige boek van Lilian Lee. Dat gaat over twee sterren van de Pekingopera die de hoofdrollen spelen uit het beroemde stuk *Farewell my concubine*, de generaal Xiang Yu en de concubine Yuji. Het traditionele operaverhaal gaat over de historische figuur Xiang Yu, koning van de Chu aan het eind van de Qin-dynastie (221-206 voor Chr.), op het moment dat hij de strijd tegen de Han-Chinezen verliest. Als hij afscheid neemt van zijn favoriete concubine Yuji, voert zij een zwaard-dans voor hem uit en doodt zich met zijn zwaard. Xiang Yu probeert nog een uitweg te forceren voor zijn leger, maar als dat niet lukt, pleegt hij ook zelfmoord.

Yuji is dé
concubine uit
Chen Kaiges film
Farewell my
concubine. In
Taipei bereidt ze
haar
Amsterdamse
optreden
voor.

Door Pay-Uun Hiu

Dansers van Dance Forum Taipei in *Eastern Tale* van choreograaf chang Ming-Lung.

Foto Dance Forum Taipei

CULTUREEL SUPPLEMENT

Taiwan in het Tropentheater

25 jaar Open Monumentendag
Vier pagina's over een van de grootste culturele evenementen van Nederland
pagina 8-11

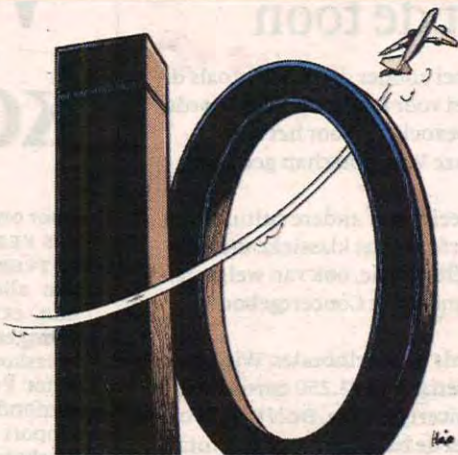
Arnon Grunberg over zijn ervaringen als acteur
pagina 5

Roosbeef interview met zangeres Roos Rebergen
pagina 6-7

9/11 tien jaar later

12-13

opinie 16-17

50

Procent méér aanmeldingen kreeg de CIA in het jaar na de aanslagen

'Golden boy' van de psychologie blijkt een onderzoeksfraudeur

Nauwelijks voedselhulp slachtoffers Z-Somalië

Psycholoog en bekend deskundige Diederik Stapel blijkt onderzoeken te hebben verzonnen. Zelfs zijn naaste collega had dat niet door. „De gedachte aan fraude is geen moment bij me opgekomen.”

Door onze redacteur BART FUNNEKOTTER
ROTTERDAM. Topwetenschap is topsport. Wie niet continu presteert, telt niet meer mee. *Publish or perish*. De Tilburgse hoogleraar cognitieve sociale psychologie Diederik Stapel speelde in de eredivisie. Daar deed hij alles voor. Toen hij in 2009 was genomineerd voor 'de Moderne man prijs' van het ministerie van Onderwijs, zei hij: „Ik werk ook vaak 's avonds en 's nachts en dat moet je maar willen en kunnen. Ik heb geleerd om op alle mogelijke momenten te werken. Nu denk ik eerder: oké, ik heb 20 minuten, laat ik nog even een paragraaf in elkaar draaien.”

Gisteren werd duidelijk dat Stapels grote productie – in 2011 alleen al (co-)auteur van een boek, drie hoofdstukken in een boek en zeventien tijdschriftartikelen – deels is gebaseerd op gefingeerde onderzoeksgegevens. De universiteit van Tilburg heeft hem gisteren op non-actief gesteld en rector Philip Eijlander

Aldus Diederik Stapel

“In een rommelige omgeving zijn mensen eerder geneigd tot discriminatie. De wanorde zorgt voor een behoefte aan structuur en daardoor denken mensen meer in stereotypen.”

zegt dat Stapel niet meer terugkeert. Een commissie onder voorzitterschap van voormalig KNAW-president Pim Levelt zal de omvang van de fraude in kaart brengen.

Stapel (44) was de *golden boy* van zijn generatie psychologen. Hij studeerde cum laude af en promoveerde aan de Universiteit van Amsterdam, ook cum laude. Op 34-jarige leeftijd werd hij hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen en vijf jaar geleden werd hij in Tilburg benoemd als hoogleraar. Sinds vorig jaar was hij decaan van de Tilburg School of Social and Behavioral Sciences. Stapel was een graag geziene gast in de Verenigde Staten. Op de website van Yale staat een seminar van hem aangekondigd, op 16 september.

Dat zal waarschijnlijk niet doorgaan nu zijn carrière in duigen ligt. Volgens de Tilburgse rector Eijlan-

der gaat het bij Stapels misdrijven niet om het „hier en daar aanpassen van onwelgevallige data”. De psycholoog heeft „op grote schaal gegevens verzonnen”. „We vermoeden dat hij dit ook al deed vóór hij in Tilburg werkte. Ik heb mijn collega in Groningen daarvan op de hoogte gesteld.”

Tien dagen geleden meldde een jonge wetenschapper uit Stapels groep zich bij Eijlander. Onderzoekresultaten leken niet te reproduceren en bij navraag bleek dat Stapel regelmatig in zijn eentje onderzoek deed, terwijl zijn omgeving dacht dat hij daarin werd bijgestaan. Eijlander voerde een aantal gesprekken met Stapel. „Aanvankelijk gaf hij alleen toe dat er misschien wat mis was met zijn resultaten. Pas dinsdag biechtte hij de waarheid op.”

Stapel publiceerde geregeld onderzoek dat het nieuws haalde en hij was op televisie te gast bij onder

Aldus Diederik Stapel

“Een vrouw die na het huwelijk de naam van haar echtgenoot overneemt, wordt beoordeeld als afhankelijker en minder intelligent dan een vrouw die haar meisjesnaam behoudt.”

meer de NRCV en MAX. Twee weken geleden zorgde hij voor ophef met onderzoek dat hij samen deed met de hoogleraren Roos Vonk en Marcel Zeelenberg. Vleeseters waren, aldus het drietal, „egoïstischer” en „hufftiger” dan vegetariërs.

De claim kwam de onderzoekers op kritiek te staan; ze zouden niet onbevooroordeeld zijn. Vonk is voorzitter geweest van de Stichting Wakker Dier. Nu blijkt dat het onderzoek waarschijnlijk geheel verzonnen is. Vonk gaat in een verklaring op haar website diep door het stof. „Ik moet aannemen dat ook de 'vlees-data' berusten op fraude. Bij het bespreken van de resultaten vond ik het wel vreemd dat Diederik de naam van de assistent [die het onderzoek had gedaan] niet noemde, maar de gedachte aan fraude is geen moment in me opgekomen.”

Vonk toont zich bezorgd over de reputatieschade voor de sociale psychologie. „Het is denkbaar dat deze omvangrijke misstap van één enkele collega effecten heeft op de reputatie van ons gehele vakgebied.” Ze is echter vooral verbijsterd over het gedrag van haar collega en vriend. „Diederik Stapel was een van de beste sociaalpsychologen van Europa. Dat uitgerend hij dit gedaan heeft maakt het extra schokkend en laat zien hoezeer ook wij als psychologen ons volstrekt kunnen vergissen in mensen.”

Commentaar: pagina 2

Door onze redacteur HANNEKE CHIN-A-FO
ROTTERDAM. Twee maanden na het openstellen van giro 555 aan de Hoorn van Afrika bereikt de voedselhulp nog nauwelijks de mensen die die hulp acuut nodig hebben. Nederlandse en internationale hulporganisaties komen volop in actie in Kenia en Ethiopië, maar het lukt slechts enkele om de regio's in Zuid-Somalië te bereiken waar volgens de Verenigde Naties officieel hongersnood heerst.

In die gebieden, die onder controle staan van de extremistische moslimbeweging Al-Shabaab, dreigen volgens grove schattingen van de VN 750.000 mensen te sterven. In sommige delen dreigt meer dan de helft van de kinderen van honger om te komen. Al-Shabaab laat nauwelijks hulp toe. Het Wereldvoedselprogramma, doorgaans de grootste voedselverstrekker bij rampen, heeft zich vorig jaar onder druk van Al-Shabaab uit de regio teruggetrokken en heeft nu weer toegang tot slechts enkele plaatsen. Unicef, het Internationale Rode Kruis en de Britse organisatie Islamic Relief mogen er wel binnen, maar bereiken slechts een klein deel van de slachtoffers. Van de tien Nederlandse organisaties die via giro 555 geld inzamelen, hebben er vier projecten in Zuid-Somalië. De meeste hebben daar geen connecties.

'Hulporganisaties moeten publiek de waarheid vertellen': pagina 4-5

Advertentie

Chabot Museum Rotterdam feliciteert **JEANNE VAN HEESWIJK** met de Leonore Annenberg Prize for Art and Social Change 2011 **Netwerk Aardappel Eigenheimer** verlengd t/m 25 september

Inhoud

Binnenland 6-9
Buitenland 10-11, 14-15
9/11 tien jaar later 12-13
Opinie 16-17
Familieberichten 22-23
Wetenschap 18
Kunst 19-21
Economie 25-31 Beurs 32-33
Sport 34-35
Media 36-39

Lees NRC HANDELSBLAD

Bespaar tot **49%**

neem nu een abonnement en bespaar tot 49% t.o.v. losse nummers

Ga naar nrc.nl/abo

Nazomerweekend

Morgen vrij veel wolken en enkele buien. 's Middags opklaringen, en rond de 20 graden. In het weekend zomerweer met een paar buien. Begin volgende week wisselvallig. **Weeroverzicht pagina 39**

CULTUREEL
SUPPLEMENT

25 jaar Open Monumentendag

Vier pagina's over een van de grootste culturele evenementen van Nederland

pagina 8-11

Arnon Grunberg over zijn ervaringen als acteur

pagina 5

Roosbeef Interview met zangeres Roos Rebergen

pagina 6-7

Taiwan in het Tropentheater

DE CULTUURTIPS VAN ISA HOES

Actrice Isa Hoes (44) repeteert deze week voor het toneelstuk *When Harry met Sally*, première 12 september. Hoes werd bekend door tv-series als *All Stars* en *Vrouwenvleugel*.

Foto Joris van Bennekom

Boeken verslinden, of Barry Atsma zien

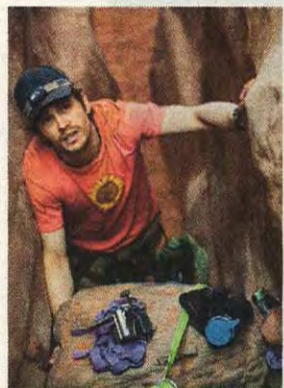

PETER BUWALDA

BONITA AVENUE

Boek Bonita Avenue

Op vakantie onlangs heb ik eindelijk weer lekker kunnen lezen. Ik ben eigenlijk een enorme lezer, maar het komt er te weinig van. Ik lees heel breed, laat me graag door medewerkers van een boekwinkel adviseren. Ik kan ook uren struinen door een boekhandel, heerlijk vind ik dat. *Bonita Avenue* van Peter Buwalda is een heel heftig boek. Hij heeft er geloof ik vier jaar over gedaan, en vier jaar huilend op de bank gezeten. Al zijn personages zijn totaal verwrongen mensen. Ik vond het prachtig en gruwelijk, dacht ook vaak 'ik wil niet meer, wat een ellende!' Maar ik was er wel helemaal door gegrepen.

Film 127 Hours

Heel gek, je weet bij deze film van Danny Boyle van tevoren precies hoe hij af gaat lopen: Aron Ralston raakt beknelde en zal zijn eigen arm afsnijden. Toch weet die film van begin tot eind te boeien. Het is een heel fysieke ervaring: juist omdat je weet wat er gaat gebeuren, ben je steeds heel zenuwachtig. En je leeft gigantisch mee. Hoe hij zuinig moet zijn met water, 'niet te veel drinken!' dacht ik dan, 'je moet nog zo lang!'

Toneel Angels in America

Bij dit stuk van Toneelgroep Amsterdam moest ik in de pauze de zaal verlaten, ik had een graatje in mijn keel. De volgende dag is dat operatief verwijderd. Maar ik wil hem dus graag ooit nog af zien, ik vond het zo'n mooie voorstelling! *Begin 2012* is het geloof ik weer te zien. TA brengt voorstellingen vaak terug; dat vind ik heel goed. En ze maken altijd mooie, indrukwekkende producties. Ik ga kijken zo vaak ik kan, ook omdat ik dan mijn goede vriend Barry Atsma weer kan zien.

Herien Wensink

Het Cultureel Supplement is een bijlage van NRC Handelsblad en verschijnt iedere donderdag
Beeld omslag: *Farewell My Concubine* van Guoguang Opera Company.
Chef: Paul Steenhuis
Plv. Chef: Dirk Limburg
Vormgeving: Danusia Schenke en Jan Paul van Wijk
Eindredactie: Bianca Stigter en Herien Wensink
Eindredactie Selectie: Tonny Schoemaker
Informatie voor selectie: agenda@nrc.nl
Ingezonden brieven: cs@nrc.nl en nrc.nl/kunst
Postadres: Postbus 8987 3009 TH, Rotterdam

C

colofon

Theater uit Taiwan, het andere China

Chinese kunst vernieuwt zich in Taiwan. Het Tropentheater in Amsterdam toont hoogtepunten.

Francine van der Wiel

C

ultuur is voor de derde generatie." Mark Jung, zakelijk directeur van de Taiwanese National Guoguang Opera Company, spreekt de woorden uit als betrof het een oude Chinese wijsheid. Hij poneert zijn stelling in het theater van het operagezelschap, dat een voorproefje heeft getoond van de Chinese opera *Farewell My Concubine*. Het is een van de voorstellingen die op het festival Taipei Today worden getoond in het Amsterdamse Tropentheater. Dit jaar bestaat de Republiek China, zoals Taiwan zichzelf officieel noemt, honderd jaar. Reden om van september tot december de schijnwerpers te richten op dat andere China, in oppervlakte kleiner dan Nederland, maar met meer inwoners. De laatste jaren maakt de hedendaagse kunst in Taiwan een pijlsnelle ontwikkeling door. Taipei Today is een bloemlezing van dans- en operavoorstellingen, film en poppentheater uit de Taiwanese hoofdstad.

Kijk naar de Verenigde Staten, zegt Jung. De eerste generatie heeft haar onafhankelijkheid moeten bevechten, de tweede creëerde een infrastructuur en een politiek systeem. „Pas bij de derde generatie komt er tijd, ruimte en aandacht voor cultuur." Wie met de auto de uitgestrekte stad doorkruist, krijgt begrip voor zijn woorden, die suggereren dat kunst een luxe is – een visie die elke Nederlandse kunstliefhebber, zeker nu, luidkeels zal ontkennen.

Fantasieloze flats

Taipei, een moderne, drukke, verwesterde stad met voor elk stoplicht een indrukwekkende vloot scooters, bestaat voor een aanzienlijk deel uit fantasieloze, verouderde flats, grijs van het roet. Pas in het centrum lijkt men zich om de architectuur te hebben bekommerd, met de wolkenkrabber Taipei 101, voltooid in 2004, als uitroepstek van 508 meter hoog.

De laatste jaren trekt de Taiwanese overheid architecten van heinde en verre aan om prestigieuze projecten vorm te geven. Ook uit Nederland, dat in de zeventiende eeuw al enige VOC-forten bouwde op het eiland, toen nog Formosa geheten. Vorig jaar werd de eerste paal geslagen voor de bouw van het gigantische Wei-Wu-Ying Centre for the Arts in de zuidelijke miljoenenstad Kaohsiung, dat met een opera-zaal, een concertzaal en een theaterzaal met bij elkaar ongeveer 5.000 stoelen het grootste theater van Azië moet worden. Ontwerp: Francine Houben van architectenbureau Mecanoo uit Delft.

Anders dan op het Chinese vasteland wordt in Taiwan niet al het oude weggemaaid in het

kader van dergelijke prestigeprojecten. Direct achter de grote verkeersaders en winkelboulevards – waar alle westerse mode- en designmerken, McDonald's en Starbucks zijn vertegenwoordigd – bevinden zich nauwe straatjes met kleine, traditionele negoties, gespecialiseerd in medicinale kruiden of populaire lekkernijen als het uitbundig naar poep riekende 'stinky tofu', gevestigd in brakke pandjes met oude gevels.

Ook de Guoguang Opera Company koestert een mix van oud en nieuw. De jonge regisseur Lee Hsiao-pin staat in Taiwan bekend als vernieuwer. Hij is, aldus Robert van den Bos van Anmaro Performing Arts, co-producent van Taipei Today, een van de weinigen aan wie hij kan vragen een nieuwe encensering te maken van een populaire, traditionele opera als *Farewell My Concubine*, met meer ruimte voor tekst en narratief. „Als je dat op het vasteland vraagt", zegt Van den Bos, „schieten ze meteen in het defensief: 'jij wilt onze cultuur veranderen!'"

Kenner van de klassieke Pekingopera zullen al bij de openingsscène begrijpen dat zij met een moderne regisseur te maken hebben, en niet alleen wegens de gemoderniseerde kostuums. Lee heeft gekozen voor een flashback – ondenkbaar in de traditionele praktijk. „Met dergelijke concepten proberen wij een jong publiek te interesseren voor de Chinese opera, de hedendaagse zowel als de klassieke", verklaart de regisseur na een korte doorloop van zijn nieuwe stuk. Opgeleid als klassiek opera-acteur heeft hij zich ontwikkeld tot veelzijdig regisseur. Naast opera omvat zijn oeuvre musical, dans, kindervoorstellingen en experimenteel theater. Hij vindt het belangrijk hedendaagse middelen te gebruiken op een manier die past bij de Aziatische cultuur. Lee bewondert theatermakers als Pina Bausch en Robert Wilson. De laatste werkte als gastregisseur met het gezelschap. „Zelfs een sterk gecodificeerde en klassieke kunstvorm als de Pekingopera kan alleen levend blijven als er ruimte is voor vernieuwing en invloed van buitenaf. Sinds een aantal jaar zijn we daar volledig vrij in." Hij legt uit dat dat lange tijd anders was. Nog maar kort geleden kon de directie niet zelf het repertoire bepalen. „Op last van de overheid moesten wij bijvoorbeeld opera's produceren over de heroïsche geschiedenis van Taiwan."

Nog geen 25 jaar geleden leefden de Taiwanese onder een militair bewind, een erfenis van Tsjang Kai-sjek en de nationalistische Kwomintang. Pas in 1987 werd de staat van beleg opgeheven. De Kwomintang is nu een 'gewone' politieke partij. De Guoguang Opera Company is ontstaan uit meerdere operagezelschappen die ressorteerden onder diverse Taiwanese legeronderdelen. De democratie is nog pril en onvolmaakt in de 'afvallige provincie', al laat de regering zich graag voorstaan op een naar Aziatische begrippen progressief beleid. Vooruitgang is er ook, grijnst Lee Hsiao-pin. „Niet zo lang geleden viel ons gezelschap nog onder het ministerie van Defensie, nu onder het ministerie van Onderwijs. Het wachten is

Farewell My Concubine van de Guoguang Opera Company is een mix van oud en nieuw.

op een zelfstandig ministerie voor Cultuur." Dat is misschien iets voor de vierde generatie.

Chinese esthetiek

Een relatief jonge kunstvorm is de moderne dans. Lin Hwai-min, de onomstreden godfather van de hedendaagse dans in Taiwan, richtte in 1973 het eerste hedendaagse dansgezelschap van de Chinees-sprekende wereld op. Cloud Gate Dance Theatre, genoemd naar een rituele Chinese dans van vijfduizend jaar oud, heeft ook in het Westen faam. Daarnaast geldt Dance Forum Taipei als een van de vernieuwendste gezelschappen van de eilandstaat. Al eerder trad het gezelschap in Nederland op met *Eastern Current* (2002). De co-productie van choreograaf Yang Ming-lung en Lee Hsiao-pin was een hybride voorstelling met hedendaagse dans, Chinese opera en poppentheater. Taipei Today opent met de wereldpremière van *Eastern Tale*, eveneens gebaseerd op het verhaal *Farewell My Concubine*, in het Westen vooral bekend van de gelijknamige film van Chen Kaige (1993). In zijn nieuwe choreografie 'vertelt' Yang het verhaal drie keer, telkens vanuit dezelfde beginsituatie, maar steeds met een andere uitkomst. „Als wolken die door de wind worden getransformeerd", aldus Yang, die zijn stuk ook *Fong Yun* of *Speaking of Wind* noemt.

In zijn nieuwe werk speelt de wind met de stof van een (militair) vaandel en de vijf lange stroken stof die door de dansers worden gemanipuleerd. Ook de hyperlange mouwen,

Jongeren hebben een grote honger naar cultuur

bekend uit het Chinese muziektheater, en – minder gebruikelijk – verlengde broekspijpen van de dansers fladderen sierlijk op luchtstromen.

Yang kan model staan voor de moderne Aziatische kunstenaar: opgegroeid met traditionele muziek en dans, opgeleid in zowel oosterse als westerse technieken, met als doel modern theater te maken. „Ik vond destijds dat ik de westerse stijlen behoorlijk goed beheerste." In het theateertje van Dance Forum Taipei vertelt hij hoe vrienden uit Azië het vreemd vonden een 'Asian body' op die manier te zien bewegen. „Ha! dacht ik. Het is me gelukt, dit is *the new me*. Maar Amerikanen vonden het net tai chi. Verwarrend: was dat omdat zij mij automatisch met Aziatische bewegingsstijlen associeëren, of omdat het echt in mijn dna zit?"

Als choreograaf stuitte Yang op soortgelijke vragen. Hij wilde zijn eigen stem vinden, maar hoorde de Chinese esthetiek daar eigenlijk niet bij?

Sinds 2003 verwerkt hij doelbewust elementen van het Chinese muziektheater in zijn choreografieën, de laatste vijf jaar ook traditionele Chinese muziek. „Als ik die hoor, ben ik geneigd te volgen. Een instinct dat ik moet bevesten. Ik probeer nu vooral het karakter van de klanken, niet per se de ritmiek of de muzikale lijn, te vertalen naar dans."

Yang vraagt een danseres te demonstreren wat hij bedoelt. Met subtiele schokjes en trillingen geeft zij vorm aan de verfijnde vibraties van de *liuqin*, een traditioneel snaarinstrument.

„Twee jaar lang heb ik gezocht naar een versmelting van mijn culturele achtergrond en mijn hedendaagse ambitie."

Het theaterpubliek in Taipei groeit soepel mee met alle vernieuwingen. Bezoekers zijn over het algemeen jong, open en nieuwsgierig, vindt zowel Lee Hsiao-pin als Yang Ming-lung. Men is intussen ook wel wat gewend: buitenlandse gezelschappen komen regelmatig op bezoek, en ook hier worden oude, industriële complexen gebruikt voor experimenteel locatietheater.

Jongeren hebben een enorme honger naar cultuur, merkt Yang. Mede dankzij internet en *social media* pikken zij vliegensvlug op wat elders in de wereld gebeurt. De ontwikkelingen in Taiwan zijn in een stroomversnelling geraakt. Yang: „Belangrijk is nu dat de regering het cultureel bewustzijn stimuleert met onderwijsprogramma's." Dergelijke initiatieven zijn er al mondjesmaat. De overheid geeft dit jaar ongeveer 70 miljoen euro uit aan kunst. Daarnaast organiseert ze ontmoetingen tussen gezelschappen en 'corporate Taiwan'. Maar financiering vanuit het bedrijfsleven komt nog maar weinig voor. Toch durft Yang, mede op grond van zijn ervaring in de Verenigde Staten, wel een stelling aan: „Het klimaat voor hedendaagse kunst wordt steeds beter in Taiwan." Hij zwijgt een moment. „Al blijft er natuurlijk van alles te wensen over."

Festival Taipei Today. Tropentheater Amsterdam, 9 t/m 17 sept. Inl. tropentheater.nl

Newspaper: NRC Handelsblad
Page: Art, P. 2-3
By: Francine van der Wiel
Date: September 9, 2011
Title: Theater from Taiwan, the other China: Chinese art renews itself in Taiwan.
The Tropical Theater in Amsterdam shows highlights.

“The arts are for the third generation,” says Mark Yung, business director of the Taiwanese National Guoguang Opera Company, pronounces the words like an ancient Chinese proverb. He postulates his argument in the theater of the opera company, which provides a taste of the Chinese opera *Farewell My Concubine*. It is one of the performances which will be held in the Tropical Theater in Amsterdam. The Republic of China, as Taiwan calls itself officially, is one hundred years old this year. This is reason for putting the other China - smaller than The Netherlands in surface area, but with a larger population - in the spotlight from September to December. Contemporary art is evolving rapidly in recent years in Taiwan. Taipei Today is an anthology of dance and opera performances, film and puppet theater from the Taiwanese capital.

Look at the United States, Yung says. The first generation had to fight for its independence, the second created infrastructure and a political system. “Only with the third generation will there be time, room and attention for culture.” Anyone driving through the sprawling city by car, understands his words, which suggest that art is a luxury - a view any Dutch art lover will, particularly now, loudly decry.

Taipei, a modern, bustling, Westernized city with an impressive fleet of mopeds in front of every stoplight, primarily comprises drab, obsolete apartment buildings, gray with soot. Only in the center was architecture given any attention, with the skyscraper Taipei 101, completed in 2004, as a 508-meter tall exclamation mark.

In recent years the Taiwanese government has been drawing architects from all over to give shape to prestigious projects. From The Netherlands too, which built several Dutch East India Company forts on the island, called Formosa at the time. Construction of the gigantic Wei-Wu-Ying center for the arts in the southern metropolis of Kaohsiung, that with a concert hall, a theater with a total of 5000 seats is to become the biggest theater of Asia, was commenced last year. Design: Francine Houben of Mecanoo Architects in Delft.

In contrast to the Chinese mainland, the old is not simply leveled in the framework of such prestigious projects. Right behind the major arteries and shopping boulevards - where all Western fashion and design brands, McDonald’s and Starbucks are represented - there are narrow streets with small, traditional traders, specialized in herbal medicine or popular delicacies such as ‘stinky tofu’ smelling like excrement, housed in flimsy structures with old facades.

The Guoguang Opera Company also cherishes a mix of old and new. The young director Lee Hsiao-pin is known in Taiwan as a renewer. According to Robert van den Bos of Anmaro Performing Arts, co-producer of Taipei Today, one of the few he can ask for a new staging of a popular traditional opera like *Farewell My Concubine*, with more room for text and narration. “If you ask that on the mainland,” van den Bos says, “They will instantly go on the defensive: ‘you want to change our culture!’”

Those familiar with the classical Peking opera will understand with the opening scene that they

are dealing with a modern director, and not only because of the modernized costumes. Lee opted for a flashback - unthinkable in the traditional practice. "With such concepts we are trying to draw interest from a young audience for Chinese opera, both contemporary and classical," the director explains after a brief rundown on his new work. Educated as a classical opera actor he evolved into a versatile director. In addition to opera his oeuvre comprise musical, dance, children's performances and experimental theater. To him it is important to use contemporary means in a way which suits Asian culture. Lee marvels at theater makers like Pina Bausch and Robert Wilson. The latter worked as guest director with the company. "Even a starkly codified and classical art form like the Peking opera can only survive if there is renewal and outside influence. We are completely free in that for a few years now." He explains that this was different for a long time. Until recently the directorate could not determine the repertoire. "The government instructed us to make operas about the heroic history of Taiwan, for instance."

Less than 25 years ago the Taiwanese lived under a military regime, a heritage of Chiang Kai-shek, and the Nationalist Kuomintang. Martial law was only lifted in 1987. The Kuomintang is now a 'normal' political party. The Guoguang Opera Company emerged from several opera companies which were part of the various branches of the Taiwanese military. Democracy is still young and imperfect, even though the government likes to pride itself as a progressive Asian country in Asian terms with its policy.

"Not that long ago our company still was part of the ministry of Defense, but now it is under the ministry of Education. We are currently waiting for an independent ministry of Culture." Perhaps that is something for the fourth generation.

A relatively young form of art is modern dance. Lin Hwai-min, the undisputed godfather of contemporary dance in Taiwan, founded the first contemporary dance company in the Chinese-speaking world. Cloud Gate Dance Theater, named after a ritual dance five thousand years old, is also famous in the West. In addition to that Dance Forum Taipei is also considered one of the most renewing companies of the island state. The company performed in the Netherlands in 2002 with *Eastern Current*. The co-production of choreographer Yang Ming-lung and Lee Hsiao-pin was a hybrid performance with contemporary dance, Chinese opera and puppet theater. Taipei Today opens with a world premier *Eastern Tale*, also based on the story *Farewell My Concubine*, primarily known in the West as the film of Chen Kaige (1993) bearing the same name. In his new choreography Yang 'tells' the story three times, from the same beginning, but each time with a different outcome. "Like clouds which are transformed by the wind," according to Yang, who also calls his work *Fong Yun* or *Speaking of Wind*.

In his new work the wind plays with the fabric of a (military) banner and the five long strips of fabric which are manipulated by the dancers. The ultra long sleeves, known from Chinese music theater, and - less common - extended trousers of the dancers flutter on air flows.

Yang may well be a model for the modern Asian artist: raised on traditional music and dance, educated in both Oriental and Western techniques, with the objective of making modern theater. "At the time I was of the opinion that I had a good command of Western forms." In the small theater of Dance Forum Taipei, he tells how friends from Asia considered it strange to see an 'Asian body' move in that way. "Wow! I thought. I did it, this is *the new me*. Americans, however, thought it resembled tai chi. Confusing: this is because they automatically associated me with Asian forms of movement, or because it was actually in my DNA?"

As a choreographer Yang was confronted with similar questions. He wanted to find his own voice, but was Chinese esthetics not part of that?

He is consciously incorporating elements of the Chinese music theater into his choreographies as of 2003 and traditional Chinese music five years ago. “If I hear that, I tend to follow. This is an instinct I have to fight. I now try to translate the sounds, not so much the rhythm or musical line.”

Yang asks a dancer to demonstrate what he means. With subtle shocks and vibrations she gives shape to the refined vibrations of the liuqin, a traditional string instrument. “I searched for two years for a merging of my cultural background and my contemporary ambition.”

The theater audience in Taiwan adapts with flexibility to all renewals. Visitors are generally young, open and curious, Lee Hsiao-pin and Yang Ming-lung say. In the meantime they are also used to something: foreign companies are visiting on a regular basis, and here too, old industrial complexes are used for experimental location theater.

Young people are craving for art, Yang noticed. Partly thanks to the internet and social media they rapidly become acquainted with what is taking place elsewhere in the world. The developments in Taiwan have gained momentum. Yang: “What is important is that the government stimulates the cultural awareness with by way of education.” There are already some initiatives. The government will spend about €70 million on art. In addition to that it organizes meetings between companies and corporate Taiwan. Corporate financing is still rare. Nevertheless Yang, based on the grounds of his experience in the United States make an assertion. “The climate for contemporary art is constantly improving in Taiwan.” He is silent for a moment. “There is still much left to be desired of course.”

Newspaper: NRC Handelsblad

Page: Art, P. 2-3

By: Francine van der Wiel

Date: September 9, 2011

Title: Theater from Taiwan, the other China: Chinese art renews itself in Taiwan. The Tropical Theater in Amsterdam shows highlights.

Theater uit Taiwan, het andere China

Chinese kunst vernieuwt zich in Taiwan. Het Tropentheater in Amsterdam toont hoogtepunten.

Francine van der Wiel

C

ultuur is voor de derde generatie." Mark Jung, zakelijk directeur van de Taiwanese National Guoguang Opera Company, spreekt de woorden uit als betrouwt het een oude Chinese wijsheid. Hij poseert zijn stelling in het theater van het operagezelschap, dat een voorproefje heeft getoond van de Chinese opera *Farewell My Concubine*. Het is een van de voorstellingen die op het festival Taipei Today worden gevoerd in het Amsterdamse Tropentheater. Dit jaar bestaat de Republiek China, zoals Taiwan zichzelf officieel noemt, honderd jaar. Reden om van september tot december de schijnwerpers te richten op dat andere China, in oppervlakte kleiner dan Nederland, maar met meer inwoners. De laatste jaren maakt de hedendaagse kunst in Taiwan een pijnlijke ontwikkeling door. Taipei Today is een bloemlezing van dans- en operavoorstellingen, film en poppentheater uit de Taiwanese hoofdstad.

Kijk naar de Verenigde Staten, zegt Jung. De eerste generatie heeft haar onafhankelijkheid moeten bewechten, de tweede creëerde een infrastructuur en een politiek systeem. „Pas bij de derde generatie komt er tijd, ruimte en aandacht voor cultuur.“ Wie met de auto de uitgetrekte stad doorkruist krijgt begrip voor zijn woorden, die suggereren dat kunst een luxe is – een visie die elke Nederlandse kunstliefhebber, zeker nu, luidkeels zal ontkennen.

Fantasieloze flats

Taipei, een moderne, drukke, verwesterde stad met voor elk stoplicht een indrukwekkende vloer scooters, bestaat voor een aanzienlijk deel uit fantasieloze, verouderde flats, gratis van het roer. Pas in het centrum lijken men zich om de architectuur te hebben bekommerd, met de wolkenkrabber Taipei 101, voltooid in 2004, als uitroepstuk van 508 meter hoog.

De laatste jaren trekt de Taiwanese overheid architecten van heinde en verre aan om prestigieuze projecten vorm te geven. Ook uit Nederland, dat in de zeventiende eeuw al enige VOC-forten bouwde op het eiland, toen nog Formosa geheten. Vorig jaar werd de eerste paal geslagen voor de bouw van het gigantische Wei-Wu-Ying Centre for the Arts in de zuidelijke miljoenenstad Kaohsiung, dat met een operazaal, een concertzaal en een theaterzaal met bij elkaar ongeveer 5.000 stoelen het grootste theater van Azië moet worden. Ontwerp: Francine Houben van architectenbureau Mecanoo uit Delft.

Anders dan op het Chinese vasteland wordt in Taiwan niet al het oude weggemaaid in het

kader van dergelijke prestigeprojecten. Direct achter de grote verkeersaders en winkelboulevards – waar alle westerse mode- en designmerken, McDonald's en Starbucks zijn vertegenwoordigd – bevinden zich nauwe straatjes met kleine, traditionele negotiegespecialiseerd in middelnale kruiden of populaire lekkersjes als het uitbundig naar poep riekende 'stinky tofu', gevestigd in brakke pandjes met oude gevels.

Ook de Guoguang Opera Company koestert een mix van oud en nieuw. De jonge regisseur Lee Hsiao-pin staat in Taiwan bekend als vernieuwer. Hij is, aldus Robert van den Bos van Amara Performance Arts, co-producent van Taipei Today, een van de weinigen aan wie hij kan vragen een nieuwe encenering te maken van een populaire, traditionele opera als *Farewell My Concubine*, met meer ruimte voor tekst en narratief. „Als je dat op het vasteland vraagt“, zegt Van den Bos, „schieten ze meteen in het defensief: 'jij wilt onze cultuur veranderen!'“

Kenners van de klassieke Pekingopera zullen al bij de openingsscene begrijpen dat zij met een moderne regisseur te maken hebben, en niet alleen wegens de genuetriseerde kostuums. Lee heeft gekozen voor een flashback – ondenkbaar in de traditionele praktijk. „Met dergelijke concepten proberen wij een jong publiek te interesseren voor de Chinese opera, de hedendaagse zowel als de klassieke“, verklaart de regisseur na een korte doorloop van zijn nieuwe stuk. Opgeleid als klassiek opera-acteur heeft hij zich ontwikkeld tot veelzijdig regisseur. Naast opera omvat zijn oeuvre musical, dans, kindervoorstellingen en experimenteel theater. Hij vindt het belangrijk hedendaagse middelen te gebruiken op een manier die past bij de Aziatische cultuur. Lee bewondert theatermakers als Pina Bausch en Robert Wilson. De laatste werkte als gastregisseur met het gezelschap. „Zelfs een sterk gecodificeerde en klassieke kunstvorm als de Pekingopera kan alleen levend blijven als er ruimte is voor vernieuwing en invloed van buitenaf. Sinds een aantal jaar zijn we daar volledig vrij in.“ Hij legt uit dat dat lange tijd anders was. Nog maar kort geleden kon de directie niet zelf het repertoire bepalen. „Op last van de overheid moesten wij bijvoorbeeld opera's produceren over de heroïsche geschiedenis van Taiwan.“

Nog geen 25 jaar geleden leefden de Taiwanese onder een militair bewind, een erfenis van Tsjang Kai-sjek en de nationalistische Kwomintang. Pas in 1987 werd de staat van beleg opgeheven. De Kwomintang is nu een 'gewone' politieke partij. De Guoguang Opera Company is ontstaan uit meerdere operagezelschappen die ressorterden onder diverse Taiwanese legeronderdelen. De democratie is nog pril en onvolmaakt in de 'afvallige provincie', al laat de regering zich graag voorstaan op een naar Aziatische begrippen progressief beleid. Vooruitgang is er ook, grijnst Lee Hsiao-pin. „Niet zo lang geleden viel ons gezelschap nog onder het ministerie van Defensie, nu onder het ministerie van Onderwijs. Hier wachten is

Newspaper: NRC Handelsblad
Page: Art, P. 2-3
By: Francine van der Wiel
Date: September 9, 2011
Title: Theater from Taiwan, the other China: Chinese art renews itself in Taiwan. The Tropical Theater in Amsterdam shows highlights.

op een zelfstandig ministerie voor Cultuur.
Dat is nu misschien iets voor de vierde generatie.

Chinees esthetiek

Een relatief jonge kunstvorm is de moderne dans. Lin Hwai-min, de onomspreken godfather van de hedendaagse dans in Taiwan, richtte in 1973 het eerste hedendaagse dansgezelschap van de Chinees-sprekende wereld op. Cloud Gate Dance Theatre, genoemd naar een rituele Chinese dans van vijftien jaar oud, heeft ook in het Westen faam. Daarnaast geldt Dance Forum Taipei als een van de vernieuwendste gezelschappen van de eilandstaat. Al eerder trad het gezelschap in Nederland op met *Eastern Current* (2002). De co-productie van choreograaf Yang Ming-lung en Lee Hsiao-pin was een hybride voorstelling met hedendaagse dans, Chinese opera en poppentheater. Taipei Today opent met de wereldpremière van *Eastern Tale*, eveneens gebaseerd op het verhaal *Fernand My Cousin*. In het Westen vooral bekend van de gelijknamige film van Chen Kaige (1993). In zijn nieuwe choreografie 'vertelt' Yang het verhaal drie keer, telkens vanuit dezelfde begituatie, maar steeds met een andere uitkomst. „Als wolven die door de wind worden getransformeerd”, aldus Yang, die zijn stuk ook *Fang Yan of Speaking of Wind* noemt.

In zijn nieuwe werk speelt de wind met de stof van een (militair) vaandel en de vijf lange stroken stof die door de dansers worden gemanipuleerd. Ook de hyperlange mouwen, bekend uit het Chinese muziektheater, en – nader gebruikelijk – verlengde broekspijpen van de danseressen fladderen sierlijk op luchtstromen.

Yang kan ineditel staan voor de moderne Aziatische kunstenaar opgegroeid met traditionele muziek en dans, opgeleid in zowel oosterse als westerse technieken, met als doel modern theater te maken. „Ik vond destijds dat ik de westerse stijlen behoorlijk goed beheerste.” In het theaterje van Dance Forum Taipei vertelt hij hoe vrienden uit Azië het vreemd vonden een 'Asian body' op die manier te zien bewegen. „Hij dacht ik. Hier is me gelukt, dit is the new me. Maar Amerikanen vonden het net tai chi. Verwarrend: was dat omdat zij mij automatisch met Aziatische bewegingsstijlen associeëren, of omdat het echt in mijn dna zit?” Als choreograaf stuurde Yang op soortgelijke vragen. Hij wilde zijn eigen stem vinden, maar hoorde de Chinese esthetiek daar eigenlijk niet bij.

Sinds 2003 verwerkt hij doelbewust elementen van het Chinese muziektheater in zijn choreografieën, de laatste vijf jaar ook traditionele Chinese muziek. „Als ik die hoor, ben ik geneigd te volgen. Een instinct dat ik moet bevochten. Ik probeer nu vooral het karakter van de klanken, niet per se de ritmiek of de muzikale lijn, te vertalen naar dans.”

Yang vraagt een danseres te demonstreren wat hij bedoelt. Met subtiele schokjes en trillingen geeft zij vorm aan de verflnde vibraties van de *luoyin*, een traditioneel snaarinstru-

ment. „Twee jaar lang heb ik gezocht naar een versmelting van mijn culturele achtergrond en mijn hedendaagse ambitie.”

Het theaterpubliek in Taipei groeit soepel mee met alle vernieuwingen. Bezoekers zijn over het algemeen jong, open en nieuwsgierig. vindt zowel Lee Hsiao-pin als Yang Ming-lung. Men is intussen ook wel wat gewend: buitenlandse gezelschappen komen regelmatig op bezoek, en ook hier worden oude, industriële complexen gebruikt voor experimenteel locatie-theater.

Jongeren hebben een enorme honger naar cultuur, merkt Yang. Mede dankzij Internet en *social media* pikken zij vliegensvlug op wat elders in de wereld gebeurt. De ontwikkelingen in Taiwan zijn in een stroomversnelling geraakt. Yang: „Belangrijk is nu dat de regering het cultureel bewustzijn stimuleert met onderwijsprogramma's.” Dergelijke initiatieven zijn er al mondjesmaat. De overheid geeft dit jaar ongeveer 70 miljoen euro uit aan kunst. Daarnaast organiseert ze ontmoetingen tussen gezelschappen en 'corporate Taiwan'. Maar financiering vanuit het bedrijfsleven komt nog maar weinig voor. Toch durft Yang, mede op grond van zijn ervaring in de Verenigde Staten, wel een stelling aan: „Het klimaat voor hedendaagse kunst wordt steeds beter in Taiwan.” Hij zwijgt een moment. „Al blijft er natuurlijk van alles te wensen over.”

Festival Taipei Today. Tropentheater Amsterdam, 9 t/m 17 sept. nl.tropentheater.nl

Newspaper: NRC Handelsblad
Page: Arts, P. 12
By: Francine van der Wiel
Date: September 16, 2011
Title: Farewell my Concubine

The GuoGuang Opera Company will present a very interesting encounter between East and West with the opera *Farewell my Concubine*. The company from Taiwan combines the traditional Chinese opera style and music with acrobatics, puppet play, martial arts and poetry. When the Communists came to power in China, classical opera singers took to Taiwan, where they developed a more modern style.

Farewell my Concubine

De GuoGuang Opera Company brengt met de opera *Farewell my Concubine*, een interessante ontmoeting tussen Oost en West. Het gezelschap uit Taiwan combineert traditionele Chinese operastijl en muziek met acrobatiek, poppenspel, vechtkunst en poëzie. Toen de communisten in China aan de macht kwamen, weken de klassieke operazangers uit naar Taiwan, waar zij een modernere stijl ontwikkelden.

15, 16 en 17 sept. tropentheater.nl

Opera Farewell my Concubine

Peking Opera in het Tropictheater

AMSTERDAM 19 SEPTEMBER 2011 GEEN REACTIES

Het Tropictheater in Amsterdam haalde de Taiwanese National Guoguan Opera Company naar Nederland voor de wereldpremière van *Farewell My Concubine – in search of a lost afternoon*. Het was traditionele Peking Opera, met interessante innovaties en een verhaal dat dankzij boventitels goed te volgen was.

(Foto: Nicholas Fan)

Af en toe valt er in de Nederlandse theaters opera te zien die niet of nauwelijks onder de 'gangbare' definitie van die theatervorm valt. Althans, niet als je denkt aan Cherubino, Lucia of Billy. Toch past ook Peking Opera goed onder de wat bredere definitie van 'muziektheater' en valt er voor liefhebbers daarvan veel te genieten.

Afgelopen week bracht het Tropictheater in Amsterdam de wereldpremière van een voorstelling door het belangrijkste operagezelschap in Taiwan, de National Guoguang Opera Company. Regisseur Lee Hsiao-Pin koos voor een nieuwe visie op het oude verhaal over generaal Xiang Yu die het gevecht met zijn rivaal Liu Bang verliest. Uit loyaliteit met Yu doodt zijn concubine Yu Ji zichzelf.

Het verhaal speelt 2200 jaar geleden, maar werd bekend door de film *Farewell My Concubine* uit 1992, waar de liefdesrelatie tussen twee operazangers de rode draad vormde. De versie van regisseur Hsiao-Pin vertelt het oorspronkelijke verhaal, in een korte, gestileerde vorm. De generaal is te zien, met grote baard en een 'uitneembaar' kostuum dat een rol speelt bij zijn sterfscène.

In de voorstelling die afgelopen week driemaal te zien was in de grote lichthall van het Tropenmuseum in Amsterdam was de concubine een dubbelrol, gespeeld door twee actrices/zangeressen, één in wit en één in zwart. De twee, Mei-Lan Chang en An-Li Chu, speelden het meest op traditionele wijze. Hun kostuums bleven dicht bij die van de Peking Opera, waar de kleding afkomstig is uit de Ming-periode.

Vocaal brachten ze de duizelingwekend hoge frases en uithalen zoals we die ook hoorden bij de meer klassieke Chinese opera, de **Kunqu** in de Amsterdamse Stadsschouwburg, afgelopen zomer. Hun handbewegingen gestileerd, de pasjes dribbelend zoals in de dan (de vrouwenrol in de Peking Opera) gebruikelijk.

De regisseur koos voor een aantal revolutionaire ingrepen. Hij begon met een flashback, zeer ongebruikelijk in de Peking Opera. Niet alle tradities werden gevolgd door Hsiao-Pin, die zegt ook beïnvloed te zijn door mensen als Peter Brook en Pina Bausch. Hij produceerde een moderne theatervoorstelling, met nadrukkelijk gebruik van de traditie, in een 'westerse' lengte van tweemaal 45 minuten en met muziek waarbij ook elektronica gebruikt werd. Wellicht was hier sprake van echte Chinese 'regisseursopera', zoals daarover in de westerse opera vaak wordt gedebatteerd.

Hoogtepunt was de zelfmoordscène van de concubine, die in een dramatische act met zwaarden haar einde speelde. En hoewel de voorstelling serieus, indringend en zeker niet circusachtig was, maakte de applausact veel indruk. De groep acteurs die in het stuk als een soort koor de soldaten speelden bedankten met salto's, sprongen en flic flacs het publiek. Hoe goed ze ook zingen, dát zie ik de leden van het DNO-koor vooralsnog niet doen.

*Voor wie meer wil zien van Chinese opera: op 15, 17 en 18 mei 2012 is bij **De Nederlandse Opera** de voorstelling *Shi Nai-an* te zien door leerlingen van de Beijing Opera School.*

door **Francois van den Anker**

城市之聲

Chinese Radio & TV

Guoguang Opera Company / 國光劇團

Make up (photo by Kenny Nagelkerke)

國光劇團「京劇新唱」荷蘭觀眾叫好叫座
【方齊／荷蘭報導】

荷蘭舉辦首屆「Taipei 100」，邀請台灣的四個團體：舞蹈空間舞團、國光劇團、台原偶戲團、二分之一Q劇團，九月起在阿姆斯特丹連續演出四個月，場場皆為售票演出，考驗著台灣表演團體的實力。

近幾年的東方熱，讓西方觀眾對東方藝術需求大增，策展人羅伯特走遍亞洲，獨獨鍾情台灣，因為只有台灣的表演團體，能將現代與傳統完美結合。羅伯特說：「台灣的藝術，向來引領風騷，具有國際水準，全球各大知名藝術節：法國亞維儂藝術節、墨西哥的塞萬提斯國際藝術節，每年一定有台灣團體受邀。」

Make up (photo by Kenny Nagelkerke)

羅伯特還特別指出，台灣表演團體，不但有紮實的古典身段，同時更願意創新求變，不會死板地固守著前輩們傳承的唱腔身段，嚐試為傳統藝術賦予新意，讓藝術不再遙不可及，普羅大眾都能接受。國光劇團本次演出的「霸王別姬—尋找失落的午后」，便是特別為西方觀眾所創作。如果照著傳統京劇搬演，演員們抱著肚子一直唱，只會把觀眾都唱跑了，所以考量觀眾的理解程度，融合了現代劇場與京劇的元素，輔以英文字幕，幫助觀眾欣賞。

Warm up (photo by Kenny Nagelkerke)

例如其中一個橋段，導演便採用「舞台劇」的手法呈現，項羽聲勢如日中天時，帶了二十萬親兵，走起路來，身邊簇擁著親兵們，是威風嶺嶺的大王氣派。到後來打敗仗，項羽一邊往前走，親兵們飛身撲向大王，輪番在他腳邊倒下，項羽是跨過地上的屍首，踩著親兵們前行，到最後只剩他一人，這時他唱出：「無顏面對江東父老啊！」便不論中外的觀眾，都能感同身受。

現場荷蘭觀眾們的反應，非常有趣，他們看到精彩處便鼓起掌來，立即給予演出者，最直接地回饋，雖然並非我們所習慣，卻也不禁令人感覺，彷彿是從前坐在熱鬧的廟口看戲時，看到入迷忍不住要喝采叫好。觀眾們很熱情，三場演出，長達十分鐘的謝幕，都全體起立鼓掌；票房方面，國光劇團三場演出，八成售票率，約千人次觀眾，小試生手頗有斬獲，不但羅伯特滿意，連其它國家和城市代表，也表示想再度邀約國光劇團。

Ritual (photo by Kenny Nagelkerke)